

A young boy in a white shirt and dark pants is carrying a large, heavy bundle of sticks on his back. He is walking on a muddy, unpaved path in a makeshift settlement. In the background, there are several small, shanty-like structures with roofs made of blue and white tarps. Other people are visible in the distance, some carrying items on their heads. The overall scene suggests a community in a state of poverty and vulnerability.

RISKIEN KESKELLÄ

KEHITYSYHTEISTYÖ / KATASTROFIAPU / ILMASTONMUUTOS

Sisälllys

04	14	22	26	32	34	38
Syyria	Bangladesh	Dominica	Filippiinit	Madagaskar	Kalkku	Sovellus
Sodan repimässä maassa vapaaehtoiset pelastavat henkiä.	Suomen Punainen Risti lähetti sairaalan pakolaisleirille.	Myrskytuhojen runtelemalla saarella löytyy sisua.	Ennusteiden avulla uutta katastrofivalmius-rahoitusta	Keuhkorutto levisi epidemiaksi saarivaltiossa	Logistiikkakeskus on Suomen Punaisen Ristin hermokeskus	Riskien keskellä -tablettisovellus opetuskäyttöön

Katso lisäsisältöä Arilyn-sovelluksella

Lataa ilmainen sovellus iOS- tai Android-laitteellesi ja katso sen läpi kuvaa, jonka päällä näet Arilyn turkoosin logon. Sovellus herättää kuvan henkiin ja avaa kuvaan liittyvän videon, tai muun linkin. Arilynin käyttöön tarvittavan sovelluksen voit ladata Apps Storesta tai Google Playsta.

Kuva: Jarkko Mikkonen

Kriisikestävyys ratkaisee

Kansainvälinen Punainen Risti arvioi, että ilmastonmuutos on yksi kuluvan vuosisadan suurimmista humanitaarisista haasteista. Yhdeksän kymmenestä luonnonkatastrofista on ilmastositonnainen.

Syksyn 2017 Atlantin hurrikaanikausi aiheutti Karibialla sijaitsevalle Sint Maartenille vahinkoa yli kahdeksan kertaa saaren vuotuisen bruttokansantuotteen verran. Sveitsiläisen jälleenvakuuttajan Swiss Re:n tuoreen raportin mukaan vuonna 2017 katastrofeista aiheutuvat globaalit vahingot ovat arviolta 337 miljardia Yhdysvaltain dollaria.

Pitkäaikaiset konfliktit, krooniset kriisit, äärimmäinen ilmastonmuutosalttius, ja yhä laajeneva pakolaisuus edellyttävät kansainväliseltä yhteisöltä, humanitaarisilta järjestöiltä ja rahoittajilta kauaskantoista näkemystä siitä, millainen todennäköisin tulevaisuus on, ja miten siihen tulee varautua.

Ilmiöiden keskinäinen riippuvuus edellyttää kaikkien toimijoiden yhteisiä ponnistuksia.

Punaisen Ristin maailmassa kehitysyhteistyö ja katastrofivaste ovat osa samaa jatkumoa. Riskialueilla varaudutaan, kasvatetaan kriisikestävyyttä, autetaan ihmisiä kriisitilanteissa, ja palataan taas varautumiseen.

Punaisen Ristin liike on kehittänyt ennakoivan reagoinnin mallia. Ennusteisiin pohjautuvien todennäköisyyksien perusteella investoidaan ohjelmiin, jotta ihmishenkiä säästetään ja vahinkoja vähennetään.

Suomen Punainen Risti toteuttaa parhaillaan yhdessä Saksan Punaisen Ristin kanssa Filippiineillä ennakoivan varautumisen hanketta. Hanke tuottaa tietoa, ohjeistuksia ja käytäntöjä, jotka mahdollistavat reagoinnin todennäköisiin katastrofeihin jo ennen kuin ne tapahtuvat.

Bangladeshin Punaisella Puolikuulla, Saksan Punaisella Ristillä ja Punaisen Ristin ilmastokeskuksella on meneillään ohjelma, jonka tavoitteena on säästää ihmishenkiä ja vähentää vahinkoja Bangladeshin tulva- ja taifuunialueilla. Toiminnan perusteella arvioidaan, että yhden dollarin investointi ennaltaehkäisyyn tuottaa avustusta saaneelle perheelle keskimäärin kolmen euron arvosta etua verrattuna varautumisen laiminlyöneisiin.

Ilmastonmuutos lisää myös humanitaarisen avun tarvetta. Ratkaistavaksi jää, miten resurssit riittävät ja miten ne jaetaan avun tarpeessa olevien ihmisten tukemiseksi.

Ennakointi, varautumisjärjestelmien vahvistaminen ja toteutuvien riskien välitön hoito ovat tehokas tapa pitää huolta yhteisestä ihmiskunnastamme. Kriisikestävyys on yhteisön tiedon lisäämistä ja taitojen vahvistamista, sekä kykyä toimia muuttuvassa ympäristössä.

Kristiina Kumpula
pääsihteeri

Sota Syyriassa

Jo seitsemän vuotta jatkunut Syyrian konflikti, maailman vakavin pakolaiskriisi, ei osoita hiipumisen merkkejä. Yli 11 miljoonaa syyrialaista on paennut maasta ja 6 miljoonaa elää maan sisäisinä pakolaisina. Humanitaarista apua tarvitsee 13 miljoonaa ihmistä Syyriassa ja sen lähialueilla. Suomen Punainen Risti tukee Homsin kaupungissa kuntoutus-klinikkaa, sekä terveys- ja kuntoutusklonikoiden toimintaa Damaskoksessa ja Aleppossa.

Hävittäjän ääni halkaisee taivaan. Kuuluu terävä kumhdus, taivaanrannasta alkaa kasvaa savupatsas. Sen viereen syntyy toinen ja kolmas. Sienipilvet nousevat kuin hidastettuina. Lopulta ne sekoittuvat Itä-Ghoutan yllä leijuvaan utuun.

On helmikuun 19. päivä 2018. Sotatoimet Syyrian pääkaupunki Damas-koksen itäosissa ovat kiihtyneet. Twitter näyttää lähes reaaliaikaisesti, mitä savupatsaiden juurella tapahtuu. Uhrit ovat betonipölyn ja veren peittämiä. Päivän aikana raportoidaan kymmenistä kuolleista. Muualle Damaskokseen putoaa kranaatteja normaalia enemmän, Vanhaankaupunkiin iskeytyy raketteja.

Amr Reslan, 15, juoksi pakoon kranaatteja. Yksi niistä osui lähelle ja hän menetti käsivartensa. Kahden päivän päästä hän oli taas koulussa.

**HOMSIN TAISTELUT JÄTTIVÄT JÄLKEENSÄ
PAITSI TUHOUTUNEITA KOTEJA, MYÖS
TUHANSITTAIN KUOLLEITA, LOUKKAANTUNEITA
JA TRAUMATISOITUNEITA IHMIÄ,
JOILLA EI OLLUT SOTATOIMIEN KANSSA
MITÄÄN TEKEMISTÄ.**

Mohab Hamed, Syyrian Punaisen Puolikuun ensiavun vapaaehtoinen ja tiiminvetäjä sanoo, ettei ole koskaan liian myöhäistä auttaa.

Mies pyörii raunioiden ohi Homsissa. Osa kaupungista on tuhoutunut täysin.

CP-vammainen Sidra al-Draoubi, 7, käy keskuksessa vahvistamassa motorisia taitojaan.

KAIKEN JULMUUDEN KESKELLÄ AUTTAMISHALU JA EMPATIA PITÄVÄT KUITENKIN PINTANSA.

Kärsimyksen vastavoima, inhimillisuus, ei ole katoamassa Syyriasta.

Olemme Vanhankaupungin kupeessa, 8-kerroksisen talon ylimmässä kerroksessa, jossa toimii Syyrian Punaisen Puolikuun ensiapukeskus. Työvuorossa on viitisentoista nuorta naista ja miestä. Osa heistä ottaa vastaan hätäpuheluita operatiivihuoneessa, ja kaksi ensiapuryhmää on valmiina lähtemään kaupungille apuun.

Puhelinpäivystäjä luokittelee tapauksen värikoodilla. Jos koodi on punainen, auttajat hälytetään liikkeelle lähimmästä ensiapukeskuksesta, joita on kaupungissa kuusi.

Damaskoksessa ensihoito on suurelta osin näiden pyyteettömästi toimivien vapaaehtoisten auttajien varassa. Vaikka palkkaa ei makseta, kyse ei ole harrastelusta: toiminta on ammattimaista ja hyvin organisoitua. Hälytysryhmän tavoitteena on olla alle kahdessa minuutissa ambulanssissa ja alle seitsemässä minuutissa kohteessa.

Perillä heitä saattaa odottaa mitä tahansa: rintakivusta kärsivä ikäihminen, liikenneonnettomuus tai kranaatin silpoma perhe. ”Vaikeinta ovat tilanteet,

joissa olet antanut kaikkiesi, mutta se ei riitä. Menehtyneet ihmiset eivät unohdu. Nämä kokemukset saavat minut kuitenkin yrittämään entistä sinnikkäämmin”, Mohab Hamed, 23, toteaa.

Hän näki 15-vuotiaana kuinka Syyrian Punaisen Puolikuun vapaaehtoiset auttoivat Irakin sodan pakolaisia. Tuolloin hän tiesi ryhtyvänsä vapaaehtoiseksi auttajaksi. Hän kouluttautui hammaslääkäriksi ja toimii nyt ensiapuryhmän johtajana. ”Vapaaehtoistyö on minulle tapa ilmaista itseäni, ei vain sanoilla vaan

teoilla. Mielestäni tämä on paras tapa tukea yhteiskuntaa ja ihmisyyttä.”

Räjähdyksen äänet kantautuvat taas ikkunasta. Kolme nuorta yliopisto-opiskelijaa — Ataa, Nur ja Leen — istuvat rauhassa sohvilla. He odottavat lähtöä tehtävään.

KADONNUT KAUPUNKI

Itä-Ghoutan kaltaisia humanitaarisia katastrofeja on nähty Syyrian kriisissä valitettavasti useita. Matkaamme Homsiin, joka sijaitsee kahden tunnin ajomatkan päässä Damaskoksesta pohjoiseen.

Ennen sotaa Homs oli merkittävä talouselämän keskus ja Syyrian kolmanneksi suurin kaupunki, jossa asui lähes miljoona ihmistä. Saavumme keskustaan etelän suunnasta, ja virkeältä kaupunki näyttää nytkin. Kaduilla on paljon ihmisiä, autot ja mopot suhahtelevat edestakaisin. Valtava uusi tornitalo on kohonnut nostureiden keskelle.

Google mapsin satelliittikuvissa nämä kaupunginosat ovat hyvässä järjestyksessä, täynnä suorakaiteen muotoisia rakennuksia ja asfaltoituja mustia

teitä. Kun karttaa tutkii tarkemmin, huomaa, että suuri osa kaupungista on jotakin aivan muuta. Tiet ovat suttuisia, rakennukset ovat epätarkkoja. Kokonaiset kaupunginosat ovat harmaita.

Näemme auton ikkunasta tämän harmaan maailman. Murtuneet talot sinnittelevät vaivoin pystyssä, katot ovat lysähtäneet, ja harjaterästä sojottaa sieltä täältä. Ennen vireät asuinalueet ovat nyt betonimurskaa. Siellä täällä raunioista pilkkahtaa väriä, ehkä verhot. YK:n mukaan kolmannes Homsin lähiöistä on täysin tuhoutunut.

Syyria

- Pääkaupunki: Damascos
- Pinta-ala: 185 180 km²
- Väkiluku: 17 185 170
- Väestötiheys: 93/km²

Fakta:

Ottomaanien imperiumiin kuuluneen Syyrian provinssin pohjoisosaa siirtyi ensimmäisen maailmansodan jälkeen Ranskan suojelualueeksi. Alue itsenäistyi Syyrian valtiona vuonna 1946.

Maaliskuussa 2011 alkanut Syyrian sisällissota on johdannut lähihistorian suurimman pakolaiskriisin maan rajojen sisällä, lähivaltioiden alueella, ja laajemminkin. Syyria on hajonnut valtio, jonka maaperällä sotivat paikallisten toimijoiden lisäksi peiteltyä useat ulkomaalaiset. Kriisi on uhka rauhalle niin alueellisesti Lähi-idässä kuin suurvaltojen aktiivisen osallisuuden vuoksi myös globaalisti.

Suomen Punainen Risti on vuodesta 2012 alkaen avustanut Syyrian hädänalaisia Syyriassa ja naapurimaissa suomalaisten lahjoittajien, ulkoministeriön, ja Euroopan Unionin antamin resurssein, kevääseen 2018 mennessä yhteensä noin 30,4 miljoonan euron edestä.

Syyrian Punaisen Puolikuun ensiavun vapaaehtoinen Rama Rawas kirjoittaa, Marah Khaled seuraa tilannetta järjestön Damaskoksen osaston radiohuoneessa.

KUKAAN EI TULE KUNTOUTUKSEEN KERTAKÄYNNILLE, VAAN HYVÄT TULOKSET EDELLYTTÄVÄT JOPA VUOSIEN TYÖTÄ.

Lopputulokset on Punaisen Puolikuun auttajille usein sitäkin palkitsevampi.

Kaupungissa käytiin rajuja piiritystaisteluita vuosina 2011–2014, ja osassa Homsia sotatoimet jatkuivat viime vuoteen saakka. Taistelut jättivät jälkeensä paitsi tuhoutuneita koteja, myös tuhansittain kuolleita, loukkaantuneita ja traumatisoituneita ihmisiä, joilla ei ollut sotatoimien kanssa mitään tekemistä.

SINNIKKYYS VIE ETEENPÄIN

Viisi vuotta sitten Nur al-Mahmud, 17, istui veljensä kanssa autossa. Heidän eteensä iskeytyi kranaatinheittimen

ammus, joka silpoi Nurin käden. Se amputoitiin. Nyt nuori nainen keskustelee kanssamme Syyrian Punaisen Puolikuun kuntoutuskeskuksella Homsissa. Nur on saanut klinikalta proteesin ja kuntoutusta, minkä ansiosta tyngän liikkuvuus on parantunut.

”Käden menetys oli aluksi vaikea paikka. Päätin kuitenkin tehdä kaikkeni, jotta voin jatkaa elämää normaalisti. Käyn koulua, leivon jälkiruokia ja haluan yliopistoon opiskelemaan farmasiaa. Asiat ovat nyt hyvin”, hän kertoo.

Kuten moni hyvä asia, myös Homsin klinikka on saanut alkunsa ihmisten hyvästä tahdosta ja sinnikkyydestä. Punaisen Puolikuun terveyskoordinaattori Amar al-Kahil näki alueella suuren tarpeen fyysiselle ja henkiselle kuntoutukselle. Nainen keräsi avustajia listoista, ja alkoi ajaa hanketta eteenpäin. Lopulta rahoitus järjestyi, ja klinikka avasi ovensa.

Nyt, pari vuotta myöhemmin, klinikalla työskentelee 22 vapaaehtoista ja työntekijää: fysioterapeutteja, hoitajia, lääkäriä sekä henkistä tukea tarjoavia

vapaaehtoisia. Pääosin he kuntouttavat ihmisiä klinikan tiloissa. Jos asiakkaat eivät pysty tulemaan paikalle omin voimin, he tekevät myös kotikäyntejä. Tekniikka rakentaa asiakkaiden koteihin arkea helpottavia parannuksia, kuten luiskia pyörätuoleille, kaiteita kävelyn tueksi ja korotuksia WC-istuimiin.

KLINIKKA TÄYNNÄ KOHTALOITA

Homsin klinikalla on tähän mennessä kuntoutettu noin 350 ihmistä. Heistä useimmat ovat loukkaantuneita

sotatoimien vuoksi. Joukossa on paljon myös muita, joiden elämää fysioterapia ja henkinen tuki helpottaa: kehitysvammaisia, liikenneonnettomuuksien uhreja ja liikuntarajoitteisia vanhuksia.

Kyse ei enenkään kohdalla ole kertakäynnistä, vaan hyvät tulokset edellyttävät jopa vuosien työtä. Lopputulokset on Punaisen Puolikuun auttajille usein sitäkin palkitsevampi.

CP-vammaisen Jawad al-Atrash, 3, nauraa ja säntäilee ympäri hoituhuonetta. Valtavat jumppapallot saavat hänet

villiintymään. Pojan äiti Maisaa kertoo, että pojan lempihommaa kotona on lasiesineiden tuhoaminen. Arki on kuitenkin helpottunut pitkäjänteisen kuntoutuksen myötä huomattavasti. Jawadin keskittymiskyky on parantunut, ja mikä tärkeintä: hän on oppinut kävelemään.

Myös kuusikymppinen Nasser Ezz al-Din kävelee taas. Kolme vuotta sitten hänen perheensä asui piiritetyllä alueella. Eräänä päivänä kotitaloon iskeytyi kranaatti, ja Nasser loukkaantui. Hän sai Punaisen Puolikuun vapaaehtoistyönteki-

Nasser Ezz al-Din menetti jalkansa kun hänen kotiinsa osui kranaatti.

Rafan Dada on toiminut psykoterapeuttina 14 vuotta

jältä ensiapua, mutta piiritetyllä alueella ei ollut mahdollisuutta parempaan hoitoon. Nasser pääsi sairaalaan vasta puoli vuotta myöhemmin. Leikkaus, jolla jalka olisi ehkä vielä pelastettu, maksoi 6 000 euroa. Vähävarainen mies valitsi amputoinnin.

Punaisen Puolikuun klinikalta Nasser sai proteesin. Vaikka tynkää yhä särkee, hän pystyy kuntoutuksen seurauksena kävelemään ilman kyynärsauvoja.

Hoituhuoneessa on teini-ikäinen nuorimies, joka menetti kätensä kranaatin räjähdyksessä. Toinen nuori harjoittaa kättään, jonka lävisti luoti. Masentuneen näköinen keski-ikäinen mies rullaa hoituhuoneesta pyörätuolilla. Hän halvaantui selkärankaan iskeneestä luodista.

Fyysisiin sotatraumoihin liittyy lähes aina myös henkisen tuen tarve. Psykososiaalista tukea tarjotaankin lähes kaikille kuntoutuslinikan asiakkaille.

TABU ON MURTUNUT

Psykoterapeutti Rafan Dada pitää vastaanottoaan Damaskoksessa. Huoneen värikäs kirjahylly on täynnä leluja, pelejä, kirjoja ja piirustustarvikkeita. Asiakkaille tarkoitettu tuoli on mielettömän mukkea ja pehmeä. Siinä on tarkoitus rentoutua ja keskittyä.

Lämminkateinen Rafan Dada on toiminut psykoterapeuttina 14 vuotta, joista neljä viimeistä Punaisen Puolikuun terveysklinikalla. ”Nautin suunnattomasti työstäni. Tällä on todella merkitystä toisen ihmisen elämälle”, hän sanoo.

Hänen tehtävänä on avata traumaatioituneiden lasten mieltä, saada heidät kohtaamaan pelkonsa ja opettaa heitä käsittelemään vaikeita tunteita. Asiakkaiden

käytöshäiriöt liittyvät lähes poikkeuksetta sotaan. ”Konfliktin syytymisen jälkeen psykoterapian tarve on kasvanut todella paljon. Lasten ongelmat ovat selvästi aiempaa monimutkaisempia”, hän toteaa.

Sotakokemukset aiheuttavat tietyille lapsille pakko-oireisia häiriöitä (OSD). Stressitilan laukaisema OSD näkyy lapsessa esimerkiksi pakonomaisena tavaroiden järjestelynä, asioiden jatkuvana tarkistamisena sekä varmistamisena. Näillä pakotoiminnoilla lapsi pyrkii ehkäisemään ennalta jotakin pelkäämäänsä tilannetta. Rafan Dada näkee myös paljon masenuksesta sekä traumaperäisestä stressihäiriöstä (PTSD) kärsiviä lapsia.

”Osa heistä on traumatisoitunut pommituksista, toiset ovat nähneet väkivaltaisesti kuolleita ihmisiä. Erään lapsen äiti ammuttiin hänen viereensä. Käytännössä kaikki tämän tyyppiset tapaukset aiheuttavat PTSD:n.”

Traumaperäisestä stressihäiriöstä kärsivä lapsi kokee ahdistavia tapahtumia yhä uudelleen, esimerkiksi unissa sekä muisti- ja mielikuvissa. Ahdistus aktivoi autonomista hermostoa ja aiheuttaa siten myös fyysisiä oireita. PTSD saattaa johtaa tunteiden ilmaisun heikkenemiseen, keskittymisvaikeuksiin ja sosiaaliseen eristäytymiseen. Traumatisoituneet lapset kokevat usein myös hallitsemattomia vihan tunteita.

”Leikin, pelaan ja maalaan lapsen kanssa. Sitä kautta saan ymmärryksen hänen vaikeuksistaan. Teemme yhdessä keskittymisharjoituksia ja opetamme kohtaamaan vihan tunteita. Lisäksi opetetaan vanhempia tulemaan toimeen lapsen

Jawad al-Atrash, 3, on oppinut kävelemään kuntoutuksen ansiosta.

käytöshäiriöiden kanssa, terapeutti Dada kertoo.

Mielenterveysongelmien hoitamisen näkökulmasta sota on tuonut tullessaan myös hyvää, hän näkee. Ennen sotaa ihmiset eivät uskaltaneet hakea apua psyykkisiin ongelmiin. Erityisesti tämä koski ikäihmisiä, sekä heikosti kouluttautunutta väestönsä. Tabu on nyt murtunut, ja mielenterveysongelmista puhutaan entistä avoimemmin.

Hyvään kehitykseen on vaikuttanut myös se, että Syyrian Punainen Puolikuu tarjoaa paljon psykososiaalisen tuen palveluja. Valtaosa palveluista perustuu koulutettujen vapaaehtoisten työpanokseen. He ovat paikallisesti tunnettuja ja luotettuja henkilöitä, joita on helppo lähestyä.

ENNEN SOTAA IHMISET EIVÄT USKALTANEET HAKEA APUA PSYKKISIIN ONGELMIIN.

Tabu on nyt murtunut, ja mielenterveysongelmista puhutaan entistä avoimemmin.

PELKO EI VOITA

Sodan repimässä Syyriassa kontrastit ovat rajut. Toiset tappavat ja toiset tekevät kaikkensa auttaakseen. Pääkaupunki Damaskoksen keskustassa ravintolapöydät notkuvat herkkuja, kun taas parin kilometrin päässä tuhannet ihmiset piilottelevat nälissään kellareissa.

Sadat tuhannet ovat kuolleet ja miljoonat paenneet kotoaan. Kolme miljoonaa on loukkaantunut sotatoimien vuoksi. Kaiken julmuuden keskellä auttamishalu ja empatia kuitenkin pitävät pintansa.

Kärsimyksen vastavoima, inhimillisuus, ei ole katoamassa Syyriasta.

Maassa toimii Punaisen Puolikuun riveissä yli 10 000 auttajaa. He pelastavat henkiä pommituksissa, antavat tukea traumatisoituneille, tarjoavat loukkaantuneille fysioterapiaa ja jakavat avustustarvikkeita kotinsa menettäneille.

Monin paikoin he toimivat henkensä uhalli. Konfliktin aikana on kuollut 71 Syyrian Punaisen Puolikuun työntekijää ja vapaaehtoista. Kesken matkaamme saamme tiedon, että Itä-Ghoutassa sijaitseva

Duman ensiapukeskus on saanut osuman. Kolme vapaaehtoista on loukkaantunut, ja ambulansseja on nyt kaksi vähemmän. Idlibin osaston johtaja katosi jäljettömiin pari päivää aiemmin.

Ensiapuryhmän johtaja Mohab Hamedia pelko ei kuitenkaan voita, sillä auttamisen antama palkinto on järjettävän suuri. ”Räjähdysten jälkeen kuolemaa on kaikkialla. Silti käsissäni voi olla hengittävä ihminen. On ihmeellinen tunne saapua hänen kanssaan sairaalaan. On ihmeellistä pelastaa sielu.” ■

Näkymä
Damaskokseen.

PÄIVI HURTTIA, viestintädelegaatti, vuosi Damaskoksessa 2017-2018

Kun kirjoitan, kuulen pommituksen ääniä saarretusta Itä-Ghoutasta, viitisen kilometriä Damaskoksen kodistani. Hävittäjät lentävät edestakaisin, ja kun jysähtää, sydänelästä vääntää ikävästi.

Alueella asuvat ihmiset ovat eläneet epäinhimillisissä oloissa taistelujen alla kuukausia, enkä enää tiedä, mitä ajatella. Samaan aikaan kranaatteja lentää pääni yli ja selkäni taakse Damaskokseen, keskustan eri alueille. Olen sananmukaisesti riskien keskellä.

Työskentelen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälisen liiton palveluksessa viestintän asiantuntijana. Kehitän Syyrian Punaisen Puolikuun viestintää heidän tiiminsä kanssa ja vastaan median kysymyksiin. Parasta työssäni on auttaa toista ihmistä kehittymään paremmaksi ammatissaan.

Arkeni on tavanomaista: töihin, kauppaan, kotiin. Lähikaupastani saa kaikkea, mitä tarvitsee, muttei aina kaikkea mitä haluaa. Tosin ihminen tulee toimeen pienemmälläkin valikoimalla tavaraa. Syyrialaiset yrittävät elää normaalia arkea siellä missä se on mahdollista.

Damaskoksessa elo on ollut pitkään aika normaalia. Tosin meidän arkeemme kuuluvat tuhdit jysähdykset, sodan äänet. Viime vuonna (2017) oli enimmäkseen

vapaata liikkua keskustan alueella ja upeassa Vanhassakaupungissa.

Tämän vuoden helmikuussa elämä pääkaupungissa alkoi käydä tukalammaksi. Kranaatteja ja raketteja putosi vain muutaman sadan metrin päähän toimistosta ja kodista. Nyt emme saa liikkua kuin kodin, kaupan ja työpaikan väliä – välillä emme ollenkaan. Kun kävin Homsin kaupungissa, siellä elämä oli auvoisan rauhallista. Niin ne painopisteet muuttuvat.

Mieleeni on painunut paljon asioita, pieniä ja suuria. Kun herään viiden-kuuden aikoihin sarastavaan päivään, linnut sirkuttavat, muessin laulaa rukouksien ja kadulta kuuluu liikenteen ääniä. Joskus herään kolmelta siihen, että koko talo tärahtelee iskujen voimasta. Sydän hakkaa ja pää tarkistaa, että tuossa on pakattu reppu ja tuossa vaatteet, jos pitää yhtäkkiä juosta. Ei tarvitse olla kauaa hiljaista, kun totun siihen.

Sota on surkea asia. Siinä ei ole voittajia, vaan paljon häviäjiä, jotka maksavat valtavan hinnan. On liian monta leskeä ja orpoa, ja liian monen rakkaat ovat kadonneet tyystin tietämättömiin. Myös Syyrian Punainen Puolikuu on menettänyt kymmeniä vapaaehtoisia työtehtävissään. Jokainen heistä on liikaa.

Sodan jälkiä näkyy kadussa, seinässä, vuosia sitten suljetussa muotiliikkeessä,

Vapaaehtoinen
Mohammad Zuheir
Kashlan vastaa
häätäpuheluihin
Syyrian Punaisen
Puolikuun Damas-
koksen osaston
radiohuoneessa.

SOTA MYÖS OPETTAA. SYYRIAN PUNAISEN PUOLIKUUN ENSIAPU ON KEHITTYNUT OSAAMISESSAAN JA TOIMINTATAVOISSAAN HUOMATTAVASTI AMMATTIMAISEMMAKSI, JA KOULUTETTUJA VAPAAEHTOISIA ON NYKYÄN YMPÄRI MAATA.

Tiesin tänne tullessani, että kulttuurierot ovat haasteellisia. On kuitenkin huikeaa olla kulttuurin ja uskontojen syntysijoilla. Syyrialainen tietää, kuka hän on ja mistä hän on kotoisin. Viime vuosikymmenet he ovat eläneet yksinvaltiaan aikaa, mikä muokkaa ajattelua.

Lopulta ihmiset ovat ihmisiä kaikkialla hyvine ja huonoine puolineen. Sodasta huolimatta syyrialaiset ovat enimmäkseen iloisia, yritteliäitä ja auttavaisia. Tosin

jokaisen kohtaamani ihmisen silmien takana asuu suru. Yhden veli on toisella puolella maailmaa, toisen mies tienaa perheelle elannon naapurimaassa, kolmannen koti on jatkuvan kranaattitulen alla. On nähty kaikki ja enemmän, liikaakin.

Olen oppinut heiltä ryhtiä ja rotia. Uskallan keskustella isommilla-kin kirjaimilla, koska täällä pientä kädenvääntöä ei pidetä henkilökohtaisena loukkauksena. Yhtä aikaa pitää olla diplomaattinen ja suora.

Töitä tehdään paljon ja tulosta tulee, vaikka se veisi pari ylimääräistä päivää. Kiireenkään keskellä yhtä asiaa ei ohiteta: yhdessä syömistä ja ruuan jakamista.

Menetyksen pelko on aina läsnä. Niin kauan kuin sota jatkuu, koskaan ei tiedä, kuka on seuraava.

Siksi on tärkeää pitää yhtä ja huolta toisista ihmisistä – ja hauskaa silloin, kun vielä ollaan yhdessä. ■

Teksti: Emilia Kangasluoma,
Sanna Ra, Eila Rooseli
Kuvat: Emilia Kangasluoma,
Benjamin Suomela

Bangladeshiin paenneet

Pojat kantavat polttopuuta vesiteessä Kutupalongin leirissä. Kutupalong on Cox's Bazaarin suurin leirikeskittymä.

Myanmarin pohjoisen osavaltion Rakhineen väkivaltaisuuDET pakottivat yli 600 000 rohingya-muslimia pakenemaan kodeistaan naapurimaahan Bangladeshiin syksyllä 2017. Perillä Cox's Bazarissa he ovat asettuneet aloilleen valtavaan telttakylään, josta puuttuu lähes kaikki infrastruktuuri ja palvelut. Suomen Punainen Risti ja muut avustajajärjestöt tarjoavat apua erittäin vaativissa olosuhteissa.

Bangladesh

- Pääkaupunki: Dhaka
- Pinta-ala: 143 998 km²
- Väkiluku: 163 654 860
- Väestötiheys: 1 137/km²

Fakta:

Britannian siirtomaavallan aikana Bengalina tunnettu, Ganges-, ja Brahmaputra-jokien suistoista suurimaksi osaksi koostuva alue muodosti Intian niemimaan itsenäistymistä vuonna 1948 seuranneen jaon jälkeen Itä-Pakistanin. Pakistanista irtautumista tavoitelleen sodan tuloksena Itä-Pakistanista tuli Bangladesh vuonna 1971.

Kansainvälisten kehitysohjelmien avulla Bangladesh on lähes puolittanut köyhyyden, saavuttanut vuosittain tavoitteet äitien ja lasten terveyden osalta, ja kasvattanut väestön lukutaidon 29 prosentista (1981) 72,9 prosenttiin (2016). Maailmanpankki nosti maan vuonna 2015 köyhimpien maiden kategoriasta alempaan keskituloisten maiden kastiin.

Bangladesh ei viime vuosina ole enää kuulunut Suomen Punaisen Ristin avustuksiin. Tilanne muuttui vuoden 2017 lopulla Rohingya-pakolaisten vyöryessä Myanmarista rajan yli Bangladeshiin.

SPR:lla on Bangladeshin Cox's Bazarissa kenttäsaarala, jonka palvelualueella asuu satoja tuhansia pakolaisia.

ROHINGYAT OVAT VAINOTTU VÄHEMMISTÖ. MYANMARISSA ASUI ENNEN KRIISIÄ YLI MILJOONA ROHINGYAA, JOILLA EI OLE MITÄÄN KANSALAIKKEUKSIA.

Suurin osa paenneista on naisia lastensa kanssa.

Näkymä Hakimparan leiristä. Paikalla oli aiemmin metsää.

Paikalliset avustavat kenttäsaaralan avustuskannan purkamisessa.

Kenttäsaaralan ensimmäiset potilaat odottavat lääkärintarkastusta.

Komennus kumipuiden katveessa

Suomen ja Norjan Punaiset Ristit avasivat kenttäsaaralan Bangladeshin Cox's Bazarissa lokakuussa 2017. Se on alueen ensimmäinen ympäri vuorokauden toimiva sairaala, jossa hoidetaan muun muassa kirurgisia ja sisätautien potilaita, sekä synnyttäjiä ja lapsia. 100-200 potilasta saa päivittäin hoitoa. Terveystuon ammattilaisten ohella Suomen Punainen Risti on lähettänyt paikalle muun muassa logistikkoja, teknisiä asiantuntijoita ja viestintädelegaatteja. Kaksi avustustyöntekijää kertoo työkokemuksestaan.

EMILIA KANGASLUOMA,
viestintädelegaatti

Matkustin maapallon neljäsosan ympäri ja laskeuduin Bangladeshiin. Vastassa oli kuumuus ja kosteus jollaista en ollut ennen kokenut. Tiellä maleksivat lehmät, lapset pelasivat jalkapalloa ja vuohet laidunsivat iloisesti vieressä samalla märällä niityllä.

Samaan aikaan kun harmaa Suomi valmistautui lumentuloon ja ihmiset käpertyivät peittojensa alle, Bangladeshissa värit, valo, äänet ja tuoksut syöksyivät päälle.

Cox's Bazarissa on maailman pisin hiekkaranta. Juuri nyt kukaan ei ota aurinkoa tai ui Bengalin lahden lämpimissä vesissä. Horisontissa näkyvät vuoret, jotka kohoavat naapurimaa Myanmarin puolella.

Luonto on vihreää ja rehevää, hirmuisen kaunista ja runsasta. Vieraita puita ja kasveja, sameita jokia ja riisipeltoja. Viidakkossa lymyilevät norsut ja käärmeet, jotka hämärän tullen kömpivät liikkeelle. Mutta tämä ei ole paratiisi, pikemminkin helvetti.

Myanmarista pakeni syksyn aikana väkivaltaa Bangladeshiin yli 600 000 ihmistä. Se on hurja määrä väkeä mutaisilla kukkulan-

rinteillä. Paljon pressuista kyhättyjä suo-
jia, laihoja lapsia ja huntupäisiä naisia. Tuuttaavia tomtomeja, riksoja. Paahtava aurinko kumipuiden yllä ja selkää pitkin valuva hiki.

Ajamme tiellä taivaltavien ihmisten ohi. Heillä on ollut pitkä matka Myanmarista. Osalla ei ole edes kenkiä jalassa. Monet ovat kävelleet kymmenen päivää päästäkseen tänne. Liki 40 asteen kuumuudessa, ilman ruokaa ja juomaa, se on rankkaa. Huomaa, että monet ovat lähteneet kauhealla kiireellä, ilman mitään omaisuutta. Joillakin on mukana kepin päässä nyssykkä tai vesikannu.

Ulos mennessä suojaudun hyttysmyrkyllä ja aurinkorasvalla, aivan kuin menisin jonkin toiselle planeetalle. Hävettää, kun vaan istun ilmastoidussa autossa. Sekin hävettää, että minulla on reppu täynnä vettä ja eväitä ja heillä ei ole mitään.

Pakolaisten leirejä on monta ja ne ovat valtavia. Mutta ei niitä oikein leireiksi voi kutsua. Leiri on jotain järjestäytyntä, tämä ei. Tämä on kaaosta.

Alue kasvaa joka päivä. Se levittäytyy, kuten vesilätäkkö laajenee suuremmaksi

Avustustyöntekijät
Paula Kamppuri-Oporta
ja Inari Listo tutkivat
7-vuotiasta Salim
Ullahia.

ja suuremmaksi, jättäen kaiken alleen, kukkuloiden päälle ja rinteille. Maisema muuttuu koko ajan. Se, mikä vielä eilen oli viidakkoa, on tänään paljasta savista maata. Asumus tehdään siten, että raivataan maahan pieni tasainen paikka. Bambukeppien varaan laitetaan muovipressuja ja lattialle vaatteita.

Lapsia on joka puolella. Neljävuotias kantaa yksivuotias, eikä äitikään näytä kovin vanhalta. Pieni poika katselee ujusti ovensuusta ja hymyilee. Joku

on saanut majansa ulkopuolella jo bisneksen pyörimään: myy sipsipusseja ja juotavaa.

Kansainväliset avustustyöntekijät jakavat puhdasta vettä ja ruokaa, mutta kaikesta on pulaa. Infrastruktuuria ei ole, ja kapeat polut halkovat alueita. Viemäriverkosto on vain haave, ja likavedet valuvat sinne minne maa viettää, usein siihen samaan jokeen, josta onnettomimmat hakevat juomavetensä ja sairastuvat ripulitauteihin.

LAPSIA ON JOKA PUOLELLA. NELJÄVUOTIAS KANTAA YKSIVUOTIASTA, EIKÄ ÄITIKÄÄN NÄYTÄ KOVIN VANHALTA. PIENI POIKA KATSELEE UJUSTI OVENSUUSTA JA HYMYILEE.

Rinteillä näkyy vessoiksi rakennettuja aaltopellistä tehtyjä koppeja. Ihmisvirta täyttää uusia alueita niin kovalla vauhdilla, että suunnitelmallinen vesojen rakentaminen on haastavaa.

Sateella alue muuttuu massiiviseksi mutamaaksi. Ja sateita on paljon. Vaikka sadekausi on loppuillaan, vieläkin sateet iskevät keskellä päivää. Taukoamaton kaatosadetta voi kestää päiväkausia. Maasta löytyy kämmenen kokoinen torakka.

Suomalainen avustustyöntekijä opettelee muutaman sanan paikallista kieltä: "Olen kätilö. Voinko auttaa?"

Kohtaamani ihmiset ovat ystävällisiä, rauhallisia ja uteliaita. Mutta millainen tulevaisuus heitä mahtaa oikein odottaa? Jotkut ovat olleet täällä 1990-luvulta asti.

Alue, joka on alunperin ajateltu tilapäiseksi, saattaa olla monen tulevan sukupolven koti. ■

EILA ROOSELI,
Yleislääkäri

Joulukuun 29. 2017. Edessä kuukauden mittainen seikkailu. Kangasala-Helsinki-Doha-Dhaka. Perillä hotellissa lueskelin turvallisuusohjeistuksia. Tiukat olivat. Pieni epämuokavuuden tunne hiipi sisimpään: mihin olinkaan ryhtymässä? Aamulla lento Cox 's Bazariin, josta autokyydillä Ukhiaan, Rubber Gardeniin, jossa Punaisen Ristin kenttäsaairaala sijaitsee.

Telttasaairaala nököttää kumipuiden keskellä hiekkamaastossa. Ja kuten tiedämme, tyhmä mies hiekkalle rakentaa...

niinpä alueelle oli levitetty kuutioittain sepeliä ja kaivettu salaojia kestävyuden lisäämiseksi.

Sairaalakompleksiin kuului avohoit-osasto OPD, ensiapu, synnytys, leikkaussali, miesten ja naisten vuodeosastot, äitiys-, lasten- sekä eristysosasto. Lisäksi alueella on röntgen, laboratorio, varastot, välinehuolto, henkilöstön asuintilat, pyykkipesu-, suihku- ja keittiöalue. Melkoinen yhdyskunta siis!

Itse majoittauduin teltaan numero yhdeksän kahden muun delegaatin kanssa. Kotini, oma reiviini, rajoittui retkisänkyn ja sitä ympäröivään minikokoiseen moskiittoteltaan. Vuoteella maassaan ehti kuukauden aikana miettiä asioita laidasta laitaan, välillä reippaana, välillä epätoivoisena, välillä hieman kipeänä ja väsyneenä. Muutama rukouskin tuli yläkertaan lähetettyä.

Yöt olivat viileitä, pikkupaitulit eivät alkuunkaan riittäneet, ja uniasuksi vakiintui

Äiti toi lapsensa, 1-vuotiaan Riva Monin tarkastukseen ensimmäisten joukossa.

Kuuma, kuiva ja rankkasade vuorottelevat. Hakimparan pakolaisleiri.

Eila Rooseli (oik.) työskenteli tulkin välityksellä kenttäsairalan kiireisellä päivystyspoliklinikalla.

Monet lähtivät pakoon ilman mitään omaisuutta, avojaloin.

kaksi collegepaitaa, villapaita, pitkät kalsarit ja pitkät villasukat. Yön pimeydessä rotat rapistelivat teltan ulkopuolella. Aamuyön tunteina unta häiritsi koirien ulvonta. Joku kertoi joukkoon sulautuvan myös hyeenojen huutoa, apinoiden riekkimistä, korpin raakumista. Norsujakin väitettiin olevan.

Eläinten ääntelyn lisäksi pimeyttä halkoivat kovaäänisten kautta kajahtavat rukouskutsut, jotka pisimmillään jatkuivat pitkälle puolen yön jälkeen. Aamulla rukouskutsu kajahti viideltä. Lähetin ilmaan kiitoksen myös unilääkkeiden keksijälle.

Psykedeelistä yöelämää tasapainoitti kuuma, hektinen päivä.

Ensimmäisen työpäivän muistoksi jäi näky pihaan pillit päällä ajavasta ambulanssista, jonne lastenlääkäri ryntäsi. Ambulanssissa oli tapahtunut synnytys, sen seurauksena huonokuntoinen vauva. Lapsi sylissä lastenlääkäri juoksi synnytys saliin virvoittelemaan vauvaa. Ei vironnut. Siinä esimakua tulevasta.

Ensiapuun hakeutui paljon huonokuntoisia potilaita, ja mikä raastavinta: huonokuntoisia pikkulapsia ja pieniä vauvoja. Tautikirjo kattoi vaikean tuhkarokon, keuhkokuumeen, kuivuneet ripuloitsijat, kurkkumädän, tuberkuloosin. Tauteja, jotka on meillä Suomessa saatu hävitetyksi rokotusten avulla. Näillä ihmisillä ei ollut mahdollisuutta sellaiseen ylellisyyteen. Ihoinfektiot laajenivat nopeasti kookkaiksi paiseiksi, jopa kuolioiksi.

Totesin usein että lääketiede on täynnä omutuisuuksia. Kuka olisi uskonut, että 9-vuotiaan tytön suolitukoksen taustalta

löytyi suolistosyöpä? Onneksi tämä tyttö pääsi hyväntekeväisyyspotilaana yksityiseen sairaalaan hoidettavaksi.

Oli nuori poika, jota oli kotimaastaan paetessa ammuttu reiteen. Lihaksen sisälle töröttämään jäänyt luusäle aiheutti iholle märkivän fistelin, eli onkalon. Taitava kirurgimme leikkasi pojan kuntoon.

Suuren ongelman aiheutti tyttö, jonka reisi oli myös pirstoutunut luodista. Luu oli niin pehmeää, että leikkauksella ei luuta olisi saatu pysymään vakaana. Niinpä loppuvuodesta päädyttiin koko jalan ja lantion käsittävään kipsiin. Ei luutunut kahdeksassa viikossa. Rikkoutunut reiseluu oli kahtena viikkona osana ja jalka yli 20cm toista lyhyempi. Tässä vaiheessa mikä tahansa hoito oli tyhjää parempi.

Korotetulla takalastalla ja kyynersauvoilla tyttö pääsi kahden kuukauden makaamisen jälkeen liikkumaan. Hänelle aloitettiin kalkkilääkitys ja kirurgi taikoi jostain myös bisfosfonaatteja luun kovettamiseksi. Korjaava leikkaus jäi odottamaan tulevaisuuteen.

Liikenne oli suuri ensiavun työllistäjä. Murtuneita käsiä, reisiä, sääriä, repeytyneitä ihoalueita, kallomurtumia. Tuk-tukit, moottoripyörät, autot ja bussit sukkuloivat huolelta, välillä neljä autoa rinnakkain. Ja tämän joukossa jalankulkijat puikkelehtivat kuolemaa halveksuen. En ole ikinä missään nähnyt niin mielipuolista liikennettä!

Hektinen työtahti ja alkeelliset olot verottivat myös henkilökuntaa. Yksi jos

Ensiapuun toisena työpäivänäni avuksi tulleet kuusi juuri valmistunutta paikallista lääkäriä olivat yhtä kujalla käytänteistä kuin minäkin. Mutta karkuun ei päässyt, eikä piiloon voinut mennä. Kuormitusta lisäsi riittämättömyyden tunne ja univajeen lisäksi jatkuva toimiminen oman mukavuusalueen ulkopuolella.

Muutaman kerran jouduin poistumaan hetkeksi kyyneleet silmissä kävelylle lapsen menettämisen jälkeen. Kuumuus korvensi, hiki valui selkää pitkin. Englannin kielellä kommunikointi kuormitti väsyneitä aivoja. Ensimmäisen viikon aikana sairastuin flunssaan ja minut määrättiin puoleksi päiväksi teltaan nukkumaan yskityn yön jälkeen.

Seuraavalla viikolla vatsa päätti reagoida uuteen bakteerikantaan. Tämä mulina meni onneksi ohitse parissa päivässä. Hieman huoletti, kun molemmat telttakaverit oksensivat teltassa ämpäri päässä vuoropäivinä. Mutta minun elimistöni oli jo päättänyt selvittää tästä.

Toisen viikon kuluttua alkoi jo olla lievä voittajafilis: hei minä osaan jotakin ja minähän selviän! Sain viettää kolme vapaapäivää, jotka kulutin autiolla hiekkarannalla aurinkotuolissa torkkuen ja lounaaksi pizzaa nauttien.

Vaikka työtahti oli kiivas, ehdimme käydä tien toisella puolella sijaitsevassa leirissä tutustumassa ihmisten asuinoloihin. Alueella oli silmäkantamattomiin bambuista, pressuista ja metallilevyistä

ENSIAPUUN HAKEUTUI PALJON HUONOKUNTOISIA POTILAITA. TAUTIKIRJO KATTOI VAIKEAN TUHKAROKON, KEUHKOKUUMEEN, KUIVUNEET RIPULOITSIJAT, KURKKUMÄDÄN JA TUBERKULOOSIN.

toinenkin delegaatti taipui sairastuoteelle. Komennuksen keskeytyminen näytti olevan hyvinkin todennäköinen vaihtoehto kenelle tahansa. Edellinen yleislääkäri joutui lähtemään kesken komennuksen kotimaahan.

Minut vastaanottanut yleislääkäri alkoi oireilla toisena työpäivänäni ja hänet lähetettiin hotelliin toipumaan. Ei toipunut, vaan lähti kotimaahan kolmantena päivänä. Ensimmäisen viikon epätoivo alkoi kulminoitua.

viritettyjä hökkelit. Miten niissä oloissa voi elää? Mitä tapahtuu hiekkamaaperälle, kun monsuunikausi alkaa? Koska alkaa kolera korjata satoa?

Maailma on unohtanut nämä ihmiset, Sallimus on unohtanut heidät. Kuukauden komennuksen jälkeen tunnen suurta väsymystä, olen tyhjiin puristettu. Sydän jää vereslihalle muistaessani leirin asukkaiden tuskan ja hädän. Onko heillä mitään mielekästä tulevaisuutta? ■

Osa Dominican
pääkaupunki
Rouseaun keskustasta
peittyi mutaan ja
rojuun kun läheinen
joki tulvi hurrikaanin
seurauksena.
Ihmisten uutteruuden
ansiosta päätiet
saatiin avattua
kymmenen päivää
hurrikaanin jälkeen.

Sisukas Dominica

Hurrikaani Maria iski syyskuussa 2017 karibialaiselle Dominican saarelle ja tuhosi kaiken tieltään. Suomen Punainen Risti lähetti tuhoalueelle kuusi logistiikkaan erikoistunutta avustustyöntekijää sekä viestintätiimin.

Saavun pienelle Dominican saarelle Karibianmerellä kaksi päivää sen jälkeen, kun erittäin tuhoisa hirmumyrsky Maria runteli saarta lähes 70 metriä sekunnissa puhaltaneilla myrskytuulilla.

Kun näen saaren ensimmäistä kertaa lautan kannelta en ole uskoa silmiäni. Eksoottisista sademetsistään ja eläinlajeistaan tunnettu paratiisisaari muistuttaa erehdyttävästi katastrofielokuvien maailmanlopun maisemaa. Näky on lohduton.

Myrskytuhojen todellinen laajuus selviää meille avustustyöntekijöille kuitenkin vasta seuraavien päivien aikana. Kukaan saaren 70 000 asukkaasta ei ole säästynyt hurrikaanin tuhovoimalta. Lähes jokaisesta rakennuksesta puuttuu ainakin katto. Saaren tärkein peruselinkeino,

maatalous, on tuhoutunut kokonaan.

Pulaa on kaikista perustarvikkeista: ruoasta, vedestä ja suojasta. Sähköä ei ole edes pääkaupunki Roseaussa. Laihana lohtuna on, että hurrikaanin voimakkuuden huomioonottaen kuolleita ja loukkaantuneita on verrattain vähän.

HAASTAVA TILANNE

Meitä kansainvälisiä avustustyöntekijöitä on tusinan verran eri puolilta maailmaa. Ryhdymme töihin Dominican Punaisen Ristin työntekijöiden ja vapaaehtoisten kanssa niin pian kuin vaikea tilanne sallii. Avustustarvikkeet tulevat meriteitse perille hitaasti, ja niiden jakaminen asukkailla on vaikeaa. Jatkuvat sateet ja niiden aiheuttamat mutavyöryt katkovat teitä.

Kestää yli viikon että pääsemme saaren vaikeakulkaiseen eteläosaan. Jaamme sitä

Dominica

- Pääkaupunki: Roseau
- Pinta-ala: 754 km²
- Väkiluku: 73 449
- Väestötiheys: 97/km²

Fakta:

Dominican pieni saarivaltio sekoitetaan usein Dominicaniseen tasavaltaan. Alun perin Ranskan omistama saari itsenäistyi Britannian hallinnasta vuonna 1978.

Hurrikaani Maria tuhosi 18.9.2017 saaren maatalousalueet, mm. noin 60 prosenttia saaren pinta-alasta peittäneet metsät, ja aiheutti järkyttävää tuhoa rakennuksille, tiestölle, viestiyhteyksille ja sähköverkoille.

Suomen Punainen Risti lähetti syksyllä 2017 Dominican saarelle kuusi logistiikka-ammattilaista ja viestintätiimiä. Logistikot yhdessä Dominican Punaisen Ristin henkilökunnan ja vapaaehtoisten kanssa, organisoivat kriittisten avustarvikkeiden maahantuonnin, varastoinnin, ja jakelun niitä eniten tarvitseville.

mitä meillä on: pressuja, vedenpuhdistus-tabletteja, ruokaa ja rakennusvälineitä. Minusta tuntuu, ettemme pysty auttamaan tarpeeksi nopeasti, mutta kaikki vähäinenkin apu otetaan kiitollisena vastaan.

En voi kuin ihailla saaren asukkaiden rauhallisuutta, optimistisuutta ja kykyä hyväksyä tilanne sen suurempia valitta-

jöiltäkin. Kun näen iäkkäiden ihmisten lapioivan tuntikausia todella pahalta haisevaa mutaa taloistaan ja kaupoistaan, päätän niellä pahan oloni ja ponnistelen suomalaisella sisullani eteenpäin heitä auttaakseni.

Avustustyöntekijöiden olot ovat askeettiset, mutta paremmat kuin useimmilla saaren asukkailla. Meillä on

JOKA IKINEN SANOO SAMAT SANAT: KYLLÄ ME TÄSTÄ SELVIÄMME.

matta. Olisikohan Suomessa samoin näin katastrofaalisen tuhon iskettyä? Tuntuu niin hyvältä, että itseänikin itkettää kun saamme autettua perheitä soittamaan satelliittipuhelimella ulkomailla asuville läheisilleen. Ja kertoa sen tärkeimmän: he ovat elossa ja voivat hyvin.

SISULLA ETEENPÄIN

Suurimman vaikutuksen koko komennuksen aikana minuun tekee se, etteivät dominicalaiset suostu antamaan periksi ja luovuttamaan. Tätä järkähtämätöntä uskoa parempaan, ja väsymätöntä panostusta tilanteen parantamiseksi voi kutsua vain sisuksi. Kiertäessämme saarta kylien asukkaat ovat työn touhussa korjaamassa kotejaan, siivoamassa teitä ja työskentelemässä saadakseen kauppansa ja yrityksensä taas toimintaan.

Kun juttelen ihmisten kanssa, heistä joka ikinen sanoo samat sanat: kyllä me tästä selviämme. He ovat kokeneet hirmumyrskyjä ennenkin - joskaan ei koskaan näin voimakasta - ja jos niistä selvitettiin, niin kyllä tästäkin. Jos kaikki puhaltavat yhteen hiileen ja tekevät kovasti töitä, heillä on mahdollisuus rakentaa saarensa vielä paremmaksi kuin ennen myrskyä. Periksi ei anneta.

PÄIVÄ PÄIVÄLTÄ PAREMMIN

Jälleenrakennus vie tällaisen totaalisen tuhon jälkeen aikaa ja voimia niin saaren asukailta kuin meiltä avustustyönteki-

katto päämme päällä: ensin Dominican Punaisen Ristin toimitiloissa, ja myöhemmin viereisessä koulussa. Meillä on niukasti mutta riittävästi ruokaa. Generaattorin avulla saamme sähköä ja jopa internetyhteyden, kiitos upeiden tietotekniikkakollegoiden. Suurimpana ongelmana on juoksevan veden puuttuminen, mutta siitäkin selviämme kun peseydymme ja vedämme vessat sadevedellä.

Päivät ovat pitkiä, mutta kaikki ponnistelumme ovat enemmän kuin sen arvoisia. Kun saamme enemmän avustustarvikkeita saarelle tilanne paranee päivä päivältä ja viikko viikolta. En osaa edes kuvailla sitä, miten hienolta tuntuu saada olla mukana avustamassa hädänalaisia ja todistamassa sitä, miten iso vaikutus pienilläkin teoilla voi olla. Kuukauden komennus hurrikaani Marian runtelomalla Dominicalla opetti minulle sen, että sisulla voidaan selvitä pahimmistakin katastrofeista.

Meidän kaikkien suureksi iloksi tämä pieni saarivaltio alkaa todella virota alun haastavien viikkojen jälkeen. Kauppoja ja yrityksiä aukeaa, lentokentälle saadaan jo avustuslähetyksiä ja puhelinyhteydet saadaan osittain toimiviksi. Suomeen lähtiessäni iloitsen etenkin siitä, että puissa on jo lehtiä ja linnutkin laulavat. Päätän, että palaan Dominicalle vielä joku päivä ihailemaan entistä ehompaa ja kauniimpaa paratiisisaarta. ■

Hurrikaani Maria vahingoitti 98 prosenttia kaikista Dominican rakennusten katoista. Osa katoista repeytyi kokonaan irti ja rankkasade kasteli kaiken. Punainen Risti on jakanut pressuja hätäapuna.

Dominican Punainen Risti on asentanut vedenpuhdistuspisteitä, jotta ihmiset saavat puhdasta juomavettä. Viisivuotias Keisha käy usein täyttämässä vesipulloaan.

Hurrikaani katkoi kaikki viestintäyhteydet ja moni kadotti perheenjäsenen, sukulaisen, tuttavun. Tämä lappu tiedottaa mahdollisuudesta soittaa Punaisen Ristin satelliittipuhelimella lähimmäisille.

Teksti: Sanna Ra,

Mikaela Remes

Kuvat: Tatu Blomqvist,

Mirva Helenius,

Aapo Huhta,

Maria Santto

Ilmastonmuutos. Nyt

Ilmastonmuutoksen myötä on kyettävä varautumaan äärisääilmiöihin ja uudenlaisiin riskeihin. Suomen Punaisen Ristin tukemat katastrofivalmiushankkeet vahvistavat ihmisten sopeutumiskykyä ilmastonmuutoksen aiheuttamiin ongelmiin ja uusiin uhkiin. Ohjelmia suunniteltaessa huomioidaan entistä enemmän ilmastonmuutoksen negatiiviset vaikutukset sekä varautumismahdollisuudet, kuten ennakkovaroitusjärjestelmät. Kysyimme kolmelta asiantuntijalta miten ilmastonmuutos näkyy jo nyt, ja kuinka siihen voidaan sopeutua.

PEPE SALMELA,

avustustyöntekijä,

Suomen Punainen Risti

Sinulla on pitkä kokemus avustustyöstä eri puolilta maailmaa. Milloin ja miten ilmastonmuutos alkoi näkyä työtehtävissäsi?

Oikeastaan jo vuonna 1994 kun haastatelin Karabahin pakolaisia (Armenian ja Azerbaidžanin välinen Vuoristo-Karabahin sota 1988-94) Azerbaidžanin ja Iranin rajalla sijaitsevassa pakolaisleirissä. Azerit ja armenialaiset kilpailivat jo vähenevistä resursseista. Siitä lähtien tuntui, että monissa kriiseissä, kuten vaikkapa konflikteissa Uuden-Guinean Bougainvillessa ja Pamir-vuorilla Tadžikistanissa, oli sama perimmäinen syy: taistelu vähenevistä paikallisista luonnonvaroista, kuten peltoalasta ja vedestä. Myös Itä-Timorilla luonto ja luonnonvarat näyttelivät suurta roolia konfliktissa Indonesian ja paikallisten välillä.

Myös luonnonkatastrofeissa alkoi näkyä ääri-ilmiöt. Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liitto (IFRC) alkoi seurata ja tilastoida niitä jo kymmeniä vuosia sitten. Tilastoista voi päätellä paljon: työtehtävät alkoivat olla enenevässä määrin katastrofiin vastaamista, varautumista sekä valmiuden ja katastrofikestävyyden edistämistä.

Esimerkiksi Pakistanin valtava tulvakatastrofi 2010-2011 oli ilman muuta ilmastonmuutoksen aiheuttama ääri-ilmiö. Siinä IFRC alkoi keskittyä mahdollisuuksien mukaan katastrofivalmiuteen ja katastrofikestävyyteen.

Mikä on mielestäsi ilmastonmuutoksen vaikutus konflikteihin?

Kriiseissä, konflikteissa ja pakolaistilanteissa ilmastonmuutos näkyy monesti selvästi. Esimerkiksi Etelä-Sudanin tilanne johtuu paljolti elinmahdollisuuksien huononemisesta eri puolilla maata, jossa sitten taistellaan vallasta ja resursseista. Hävinneet lähtevät pakoon.

Somalian tilanteesta syytetään klaaneja ja islamisteja, mutta kun olen käynyt siellä eri alueilla, näkyy kuinka ilmastonmuutoksen aiheuttama kato, puute ja siitä johtuva taistelu on selvästi ajanut heikommat pakosalle. Klaanien taistelu vallasta on taistelua leivästä, toimeentulosta, jota aavikoituminen, kuivuus ja kokonaisuuden kruunaavat karmeet tulvat aiheuttavat.

Syyrian kohdalla yhteys on vaikeampi nähdä vaikean sisäpoliittisen tilanteen, sekä ympärys- ja suurvaltojen vaikuttamisen politiikan takia. Kuitenkin heimoille annetut resurssit riittivät alun perin vain harvoille keskushallinnon suosikeille samaan aikaan kun luonnonresurssit vähenivät.

Miten avustusjärjestöt, kuten Punainen Risti, voivat ottaa ilmastonmuutoksen huomioon katastrofivalmius- ja kehitysyhteistyössä?

Kaikilla ohjelmilla pitää vahvistaa yhteiskuntien ja yhteisöjen omia voimavaroja selvitä ja tulla toimeen. Avainsanoja ovat katastrofikestävyys, iskunkestävyys, venymiskyky – englanniksi resilience.

Punaisen Ristin liikkeellä on katastrofiriskien vähentämiseen tähtääviä ohjelmia, joita kehitetään vastaamaan paikallisten ihmisten tarpeita ja osaamista.

Pientilallisuus vastaa mielestäni Afrikan mantereen resurssitilanteeseen paremmin kuin vaikkapa kiinalaisten veltämät suuret maatalousohjelmat Etiopias-

sa. Teho on parempi kun auttaa ihmisiä heidän luontaisissa elinkeinoissaan ja se työllistää eri tavalla kuin ruokatuotannon suurteollisuus. Oikealla tavalla toteutetut pienimuotoiset paikalliset, vaikkapa osuustoimintamuotoiset ruokaturvaohjelmat ovat toimivia. Mitä enemmän katastrofivalmius ja -kestävyys voitaisiin ottaa huomioon jo katastrofiapuoperaatioissa, sitä parempi.

Ymmärretäänkö ilmastonmuutoksen merkitys maailmalla?

Päättäjissä on ihmisiä joita ohjaa lyhytnäköinen välittömän oman edun tavoittelu ja ahneus. Tavalliset ihmiset, jotka joutuvat ilmastonmuutoksesta johtuvien ilmiöiden uhreiksi, kyllä yleensä ymmärtävät asian. Heillä on usein satojenkin vuosien perimätietoa ilmastosta ja sen vaikutuksista. He näkevät ja ymmärtävätkin yleensä nykyisen olevan jotain aivan uutta, tavatonta ja pahoin haavoittavaa. Todennäköisesti ymmärrys ja hyväksyntä lisääntyy kaikkialla kun säiden ääri-ilmiöt tavoittavat useammin ja vakavammin ihmisiä joka puolella maailmaa.

KAROLIINA PILLI-SIHVOLA,
ilmastonmuutoksen tutkija,
Ilmatieteen laitos.

Suomen Punaisen Ristin delegaatti

Olet tutkinut ilmastonmuutoksen taloudellisia vaikutuksia. Millaisia ne ovat maissa, joissa SPR tekee kehitysyhteistyötä?

Ilmastonmuutoksen kaikki vaikutukset heijastuvat talouteen eri sektoreiden, kuten maatalous-, metsä- terveys-, ja vesisektoreiden, kautta. Perinteisissä

Filippiinit

• Pääkaupunki: Manila

• Pinta-ala: 300 000 km²

• Väkiluku: 100 998 376

• Väestötiheys: 337/km²

Fakta:

Yhdysvallat valloitti Filippiinien saarivaltion Espanjalta sodassa 1898, ja myönsi maalle itsehallinnon vuonna 1935. Suvereeni itsenäinen valtio Filippiineistä tuli 1946.

Filippiinit on eräs luonnon-onnettomuuksille altteimmista maailman maista. Keskimäärin 15 taifuunia vuodessa vaikuttaa sen alueella. Keskimäärin kuusi näistä iskee Filippiinien ”mantereelle”. Maanvyörymät ja maanjäristykset ovat tavallisia. Maa sijaitsee Tyynenmeren tsunamivyöhykkeellä. Alueella on lisäksi ainakin 16 aktiivista tulivuorta.

Filippiinien Punainen Risti on Suomen Punaisen Ristin yhteistyökumppani katastrofivalmiuden saralla. Maassa on ollut jo vuosia yhteisiä katastrofikestävyyden kohentamiseen tähtäviä ohjelmia. Supertaifuuni Haiyanin iskiessä vuonna 2013 Aklanin maakunnassa toteutettu ohjelma todisti tehonsa. Aineelliset tuhot olivat suuria, mutta ihmisuhrit tässä maakunnassa minimissä.

Ilmastonmuutoksen myötä kuivuuskaudet pahenevat. Somaliamaa, Oulujeedin kylä.

kehitysyhteistyökohteissa maatalous on merkittävä sektori, johon ilmastonmuutos vaikuttaa nyt ja tulevaisuudessa. Ilmastonmuutoksen vaikutukset kasvavat erityisesti, jos merkittäviä maataloudellisia uudistuksia ei toteuteta eikä vaikutuksiin pyritä sopeutumaan. Monia ilmastonmuutoksen vaikutuksia pystytään vähentämään teknologisilla tai yhteiskunnallisilla ratkaisuilla. Esimerkiksi maanviljelijöille voitaisiin taata parempi toimeentulo huonoina satovuosina kehittämällä heille muitakin tulonlähteitä viljelyn lisäksi. Siten esimerkiksi kuivuudesta huolimatta he pystyisivät pitämään lapset koulussa ja ostamaan perheilleen ruokaa.

Malawissa, SPR:n pitkäaikaisessa kumppanimaassa, kaupallinen ja oma-varaismaatalous ovat jo nyt kärsineet kuivuuskausista, jotka tulevat todennäköisesti lisääntymään tulevaisuudessa. Äärimmäisillä sääilmiöillä on sekä suoria taloudellisia vaikutuksia bruttokansantuotteen (BKT) kautta, että pitkän aikavälin kehitysvaikutuksia. Näitä haitallisia vaikutuksia syntyy muun muassa, jos perheet köyhtyvät eivätkä lapset pääse kouluun tai heidän kehityksensä hidastuu. Malawissa oli vuonna 2015 valtava tulva, jolla tulee mahdollisesti olemaan mer-

kittäviä vaikutuksia maan kehitykseen ja BKT:n kasvuun tulevaisuudessa.

Tämä kaikkiaan tiivistyy ruokaturvaan maissa, joissa ruokaturva haavoittuvimmassa asemassa olevilla on jo valmiiksi hyvin heikkoa. Varautumisen merkitys pitää kuitenkin muistaa: esimerkiksi pitkiä kuivuuksia pystytään ennustamaan. Jos ennusteen perustella pystyttäisiin tehokkaasti mobilisoimaan rahoitusta ja jakamaan sitä kuivuudesta kärsiville, isojen nälänhätien vaikutuksia ja ihmisten kärsimystä pystyttäisiin vähentämään. Punainen risti kehittääkin tällä hetkellä Forecast-based financing -konseptia, jonka ideana on reagoida ennalta, vaikkapa sääennusteen perusteella, ennen kuin katastrofi on pahimmillaan.

Lähestulkoon kaikki talouden sektorit ovat jollain tavalla (tuotannon tai kysynnän kautta) riippuvaisia säästä ja ilmastomuutoksesta. Äärimmäisten sääilmiöiden aiheuttamista mittavista taloudellista vaikutuksista ovat nyt alkaneet puhumaan myös esimerkiksi vakuutusala ja finanssisektori. Jos ilmastonmuutos vaikuttaa merkittävästi vähemmän kehittyneisiin maihin, niin riskinä on, että kansainväliset rahoitusmahdollisuudet näissä maissa vähenevät. Lainanantajat voivat nähdä ne liian riskiherkinä alueina.

Olet tutkinut myös ennakkovaroitusjärjestelmiä Malawissa, Sambiassa ja Bhutanissa. Mitä tutkimus paljasti?

Ennakkovaroitusjärjestelmät perustuvat sääennustuksiin, joiden perustana on määritellyt vaaratasot. Kansalliset hydro-meteorologiset laitokset antavat ennakkovaroituksen, jos vaikka tuulennopeus ylittää jonkin vaaralliseksi koetun raja-arvon.

Ennakkovaroitusjärjestelmillä on valtava potentiaali. Näemme Suomessa, että ihmiset seuraavat sääennusteita paljon. Moni talouden sektori käyttää sääennusteita, ja meille säähän varautuminen on normaalia. Monet asiat vähemmän kehittyneissä maissa kuitenkin vaikuttavat siihen, että hyödyt eivät realisoitu käytännössä.

Esimerkiksi Bhutanissa kapasiteetti hydro-meteorologisissa laitoksessa on hyvä, mutta luottamus sääennusteisiin kansalaisten keskuudessa ei ole kovin suurta. Siellä sääennusteet ovat esillä sanomalehdessä horoskooppien vieressä. Kun Suomessa media maksaa sääennusteista, Bhutanissa asia on toisinpäin. Maatalous on Bhutanissa merkittävä sektori. Jos ennusteet saataisiin ajoissa maanviljelijöille, hyödyt voisivat olla merkittäviä. Jos viljelijä saisi tiedon rankkasateesta

hyvissä ajojin, sato voitaisiin korjata aikaisemmin ja näin vähentää tuhoja. Tällä hetkellä näin ei kuitenkaan tapahdu.

Malawissa ja Sambiassa ennakkovaroi-tusjärjestelmä on pääasiassa sadekauteen keskittyvää kausiennustamista, jossa ennustetaan, onko tulossa normaalit vai poikkeavat sateet. Maissa on vähän kastelujärjestelmiä, joten ruokakasvien, kuten maissin viljely on pääasiassa sateeseen perustuvaa. Kausiennusteen perusteella pyritään ennakoimaan mahdollisia satotappioita ja määrittämään viljelykasveja. Jos ennustetaan kuivuutta, voidaan istuttaa kuivuutta kestäviä kasveja, kuten kassavaa. Mutta tässä voivat tulla vastaan kulttuuri ja tavat: Malawissa halutaan viljellä ja syödä maissia.

Malawin Punainen Risti pyrki viemään pääkaupungista sää tietoa viljelijöille, kertomaan siitä kansanomaisemmin ja ohjeistamaan, mitä tiedolla kannattaa tehdä. Kansalaisjärjestöillä on todella tärkeä rooli tiedon jalkauttamisessa yhteisöille. Ennusteiden luotettavuus on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää. Jos ennuste menee väärin, luottamuksen takaisin saaminen on vaikeaa.

Ilmastomuutos on globaali ilmiö. Mitä tarkoitetaan, kun puhutaan ilmastomuutoksen heijaste-vaikutuksista Suomeen?

Heijastevaikutukset tarkoittavat muualla tapahtuvien suorien vaikutuksien heijasteita Suomeen. Esimerkiksi jollain merkittävällä maatalousalueella tapahtuva kuivuus nostaa ruuan hintaa kansainvälisesti, mikä puolestaan heijastuu Suomen ruuan hintoihin. Ruuan hinnan noususta kärsivät Suomessakin nimenomaan haavoittuvat ryhmät. Toinen esimerkki heijastevaikutuksesta on ilmastomuutoksen aiheuttama muuttoliike.

MIKAEL HILDÉN,
ilmastonmuutoksen strategisen ohjelman johtaja, Suomen Ympäristökeskus

Uskotko laajamittaiseen, pohjoiseen suuntautuvaan ilmastomuutoksen aiheuttamaan muuttoliikkeeseen?

On tehty tiettyjä arvioita, että esimerkiksi Lähi-idässä on alueita, jotka saattaisivat muuttua kirjaimellisesti elinkelvottomiksi. Näillä alueilla lämpötila ja kosteus ovat sillä tasolla, että ulkona on äärimmäisen vaikea pärjätä. Ennen sitä tapahtuu jo vaikutuksia vaikkapa satotasoon tai muuten olosuhteisiin. Taatusti tiedetään, että ihminen ei vaikeuksia kohdatessaan lähde

heti laajoille vaellusmatkoille, vaan ensin siirrytään lähialueelle, tai ensimmäiselle suotuisalle alueelle.

Jos syntyy merkittäviä muutoksia aavikoitumisessa, kyllä se ilman muuta saa ihmisiä liikkeelle. Mutta kuinka suuri osa siitä liikkeestä heijastuu Eurooppaan ja erityisesti Suomeen asti, on jälleen toinen kysymys. Se riippuu paljon olosuhteiden muuttumisesta ja poliittisista olosuhteista Euroopassa.

Uskon ilman muuta siihen, että ilmastomuutos on yksi potentiaalisesti erittäin merkittävä väestöliikkeitä liikkeelle paneva voima. Yhtä tärkeää toki on yhteiskuntajärjestys ja yhteiskuntien sisäinen koheesio ylipäätään, ja koko tämä kenttä.

Ilmastomuutos voi joissakin tapauksissa olla laukaiseva tekijä, tai se voi olla myötävaikuttava tekijä. Mutta yksinään se ei yleensä ole riittävä koska hyvinkin ilmastollisesti epäsuotuisissa oloissa pystytään elämään, jos kaikki muu toimii. Jos taas yhteiskunta murenee tai suorastaan romahtaa, ja jos ilmastolliset olosuhteetkin samaan aikaan huononevat, se aiheuttaa paljon suurempia liikkeitä.

Miten paljon suomalaisten toimilla on vaikutusta ilmastomuutoksen hidastamisessa?

Se miten paljon yksilö tai tietty ihmisryhmä pystyy estämään ilmastomuutosta, on laskettavissa kohtalaisen suoraan väestömäärästä. Eli se mitä 5,5 miljoonaa ihmistä tekee 7-9 miljardin ihmisen joukossa - sillä on aika pieni merkitys. Eli merkitys ei todellakaan tule henkilökohtaisten valintojen kautta suoraan, vaan siitä, että löydetään yleistettävissä olevia toimintatapoja, malleja, ja ratkaisuja.

Eli jos Suomessa keksitään loistava keino vähentää energiankulutusta, ja vaikka kaikki suomalaiset ottaisivat sen käyttöön, se ei vielä hetkauta maapallon energiankulutusta minnekään. Mutta jos tämä ratkaisu on niin hyvä, että sen omaksuvat kiinalaiset, amerikkalaiset ja niin edelleen, silloin sillä on merkitystä. Merkitys ja ehkä myös vastuu tulee kehittyneissä maissa siitä, että pystytään korkean koulutustason ansiosta kehittämään sellaisia ratkaisuja, joita voidaan soveltaa laajasti ja muualla. ■

Lohduton hiekkapyörre alleiviivaa karjaloudesta elävän Somalian maaseudun toivottomuutta.

Mies vetää poikaa turvaan, kun kuivuuskauden jälkeinen joki tulvi ja peitti sillan alleen. Burkina Faso. Sään ääri-ilmiöt tulevat lisääntymään.

Forecast-based Financing, eli ennusteisiin perustuva rahoitus

* FbF on katastrofitorjunnan muoto, jossa pitkän aikavälin data yhdistetään tuoreimpaan tietoon ja ennusteisiin. Tavoitteena on suunnata humanitaarisen työn rahoitus oikeisiin toimenpiteisiin tuhojen ja kärsimyksen ehkäisemiseksi.

* Ehkäisevät toimenpiteet voivat olla kaikkea tulvatorjunnasta käsienspesukampanjan tautien leviämisen estämiseksi tai vedenpuhdistustablettien jakamiseen luonnonkatastrofin uhatessa.

* Ennakoimiseen voidaan käyttää erilaisia indikaattoreita, kuten dataa pitkän aikavälin lämpötilakehityksestä, sääennusteista ja tietoa niiden toteutumuksesta, satoarvioita ja sosiaalisen median keskusteluita yhteiskunnallisen tilan kartoittamiseksi.

* FbF-lähestymistapaa testataan parhaillaan muun muassa Bangladeshissa, Haitilla, Dominikanisessa tasavallassa, Mosambikissa, Nepalissa ja Perussa.

Ennusteiden avulla ilmastomuutoksen tuhoja vastaan

Tuhojen ehkäiseminen on lähes aina helpompaa ja halvempaa kuin niiden korjaaminen – tämä pätee myös äärimmäisistä sääilmiöistä kärsivissä maissa. Ennusteiden avulla voidaan auttaa paikallisia valmistautumaan vaaroihin jo ennen kuin ne iskevät. Näin säästyy rahaa, rakennuksia ja ihmishenkiä.

Myrskytuulen tiehensä lennättämät katot, tulvaveden saastuttama juomavesi ja mutavyöryn alle hautautuneet kotieläimet. Ilmastomuutoksen myötä nämä ja muut yllättävien sääilmiöiden aiheuttamat tuhot yleistyvät ympäri maailmaa.

Sääkatastrofeja osataan kuitenkin tätä nykyä ennakoita. Ilmastotutkijat ja sää-tieteilijät pystyvät tekemään yhä tarkempia ennusteita, jotka kurkottavat aina vain pidemmälle tulevaisuuteen. Ennusteiden ansiosta äärimmäisistä sääoloista tiedetään usean päivän tai jopa puolen vuoden varoitusajalla.

Harvalla humanitaarisella järjestöllä on kuitenkaan resursseja toimia ennen tuhoa, varsinkaan, jos katastrofin iskemisestä ei ole sataprosenttista varmuutta. Tähän Punainen Risti ja sen yhteistyökumppanit haluavat puuttua. Ratkaisu on nimeltään ennusteisiin perustuva rahoitus.

MONIPUOLISTA ENNUSTAMISTA

Forecast-based financing, eli ennusteisiin perustuva rahoitus (FbF) toimii esimerkiksi siten, että pitkän aikavälin havainnot sääilmiöistä yhdistetään uusimpiin sääennusteisiin. Tämä data valjastetaan

Madagaskarin
Punaisen Ristin
vapaaehtoiset
valmistautuvat
häätäevakuoimaan
lapsen, jolla epäillään
olevan keuhkorutto-
tartunta. Antana-
narivo, Madagaskar.

Rutto

Syksyllä 2017 Madagaskarilla huolestuttiin. Keskiaikaiselta vitsaukselta kuulostavaa paiseruttoa esiintyy maassa koto-
peräisesti, mutta nyt maassa harvinaisempi keuhkorutto
uhkasi levitä epidemiaksi. Keuhkorutto tarttuu helposti ihmis-
estä toiseen, ja hoitamattomana se tappaa nopeasti. Suomen
Punainen Risti lähetti maahan kaksi avustustyöntekijää.

Kun sadekausi saapuu Madagaska-
rille, saapuu myös rutto. Ruttokau-
si kestää lokakuusta huhtikuuhun,
mutta nyt epidemia alkoi aikaisemmin
kuin yleensä, elo-syyskuun vaihteessa. On
selvitetty, että tauti alkoi levitä kun kesku-
sylängöltä pääkaupunkiin matkalla ollut
mies alkoi oireilla täpötäydessä minibus-
sissa. Pian sen jälkeen 31 hänen kanssaan
kontaktissa ollutta ihmistä sairastui.
Heistä neljä kuoli.

Afrikan itäpuolella sijaitsevassa saari-
valtiossa esiintyy ruttoa eniten maailmas-
sa: siellä todetaan jopa 75% kaikista maa-
ilman uttoinfektioista ja -kuolemista.

Vuosittain diagnosoidaan 400-600 pai-
seruttotapausta. Paiserutto ei tartu ihmi-
sestä toiseen, mutta se voi kehittyä keuh-
korutoksi joka tarttuu pisaratartuntana.
Näin kävi bussissa oireilleelle miehelle.

Aluksi epäiltiin flunssaa tai malariala,
sillä oireet ovat samankaltaiset: yhätki-

nen kuume, vilunväristykset, päänsärky,
lihaskivut, heikotus, oksentaminen. Kou-
lutetut Madagaskarin Punaisen Ristin
vapaaehtoiset onnistuivat tunnistamaan
mistä oli kyse.

Keuhkorutto ehti kuitenkin tartuttaa
kymmeniä terveystyöntekijöitä. Pelättiin,
että tauti lähtisi leviämään tiheästi asu-
tuun pääkaupunkiin Antananarivoon,
ja Toamasinan satamakaupungin kautta
kalastajien mukana ympäri rannikkoja.
Yleensä rutto on riivannut etupäässä
maaseutua, mutta tällä kertaa jopa puolet
tautitapauksista todettiin näissä kahdessa
kaupungissa. Elokuun alun ja marraskuun
lopun välillä ruttoon sairastuneita oli
Maailman terveysjärjestö WHO:n mu-
kaan 2 348, joista 202 kuoli. Suurin osa
tautitapauksista oli keuhkoruttoa.

ROTTIEN LEVITTÄMÄ VITSAUS

Rutto on ebolan ja lintuinfluenssan tavoin

Madagaskar

- Pääkaupunki: Antananarivo
- Pinta-ala: 587 041 km²
- Väkiluku: 22 599 098
- Väestötiheys: 38/km²

Fakta:

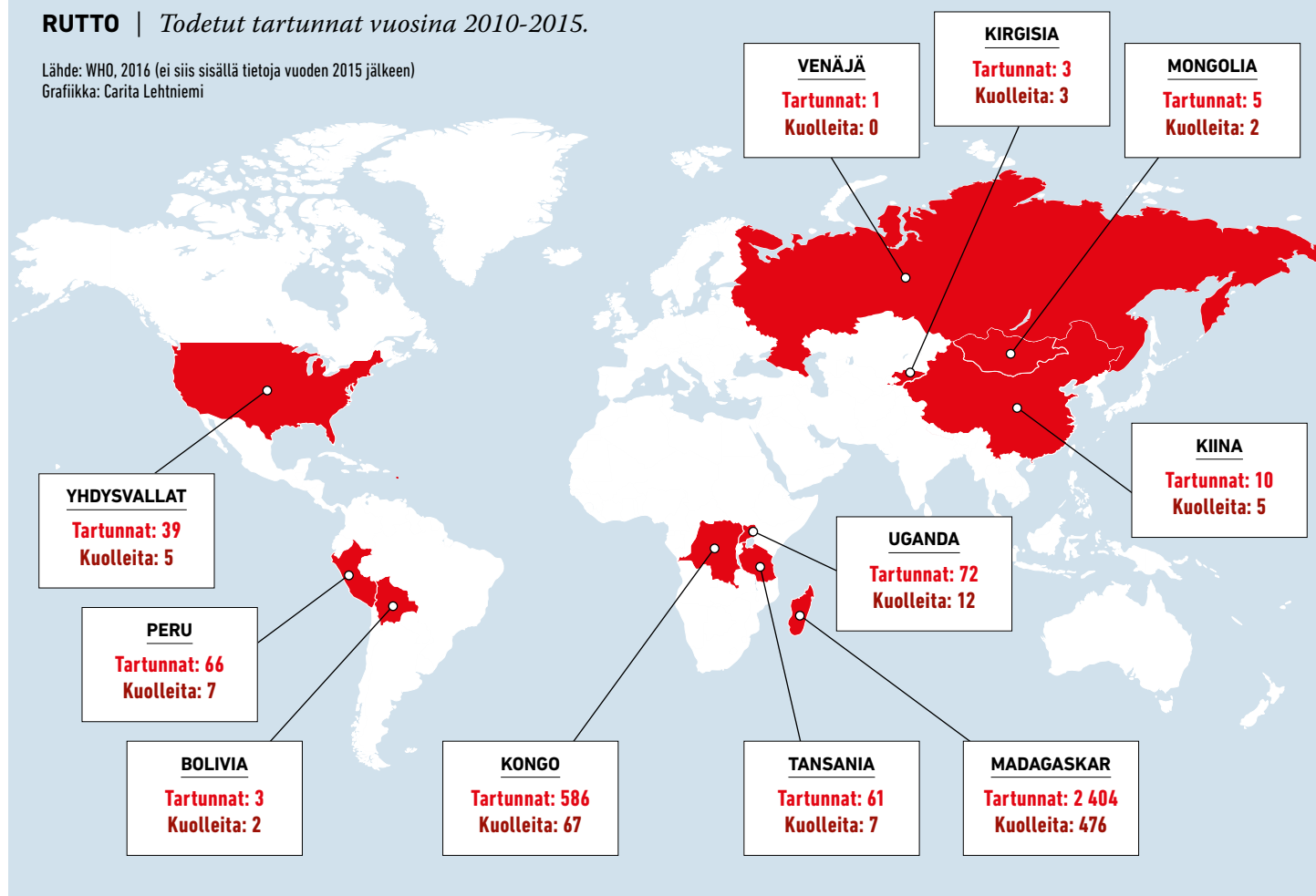
Pari sataa vuotta ajanlaskun
alun jälkeen saari oli vii-
meinen suurempi maa-alue
maailmassa, jonka ihminen
ensi kertaa asutti. Merirosvon-
jen ja orjakaupan keskuksena
pitkään toiminut saari oli
sittemmin lähes 400 vuoden
ajan itsenäinen kuningas-
kunta, kunnes Ranska alisti
sen vuonna 1896. Itsenäis-
yyden Madagaskar sai
uudelleen 1960.

80 prosenttia väestöstä saa
toimeentulonsa maa-, kala-
ja metsätaloudesta. Maail-
man vaniljasta 80 prosenttia
tuotetaan Madagaskarissa.

Suomen Punaisen Ristin
suoraan avustamien maiden
joukossa Madagaskar ei ole
ollut. Uhkaavan ruttoepide-
mian vuoksi saarella vieraili
vuoden 2017 lopulla Suomen
Punaisen Ristin kenttä-
viestintäyksikön delegaatti.

RUUTO | Todetut tartunnat vuosina 2010-2015.

Lähde: WHO, 2016 (ei siis sisällä tietoja vuoden 2015 jälkeen)
Grafiikka: Carita Lehtniemi

zoonoosi. Se tarkoittaa tartuntatautia,
jonka aiheuttajat voivat siirtyä eläimistä
ihmisiin. Zoonoosien aiheuttajia ovat
muun muassa bakteerit, virukset,
alkueläimet ja loiset. Zoonoosit voivat
tarttua suoraan tai välillisesti, kuten
elintarvikkeiden, veden tai hyönteisten
välityksellä.

Ruton aiheuttajabakteeri Yersinia pestis
tartuttaa jrsijöissä (etupäässä rotissa)
elävät kirput. Yhdysvalloissa rutan tartu-
tamia kirppuja on löydetty myös oravista
ja preeriakoirista. Bakteeri siirtyy ihmiseen
kirpun pureman välityksellä. Ihmisessä
bakteeri kulkeutuu lähimpään imu-
solmukkeeseen, joka turpoaa ja muuttuu
kivuliaaksi. Paisetta nimitetään buboksi.
Pitkälle edenneessä vaiheessa tulehtunut
imusolmuke voi muuttua märkiväksi
paiseeksi ja aiheuttaa kuolioita vartalon
ulokkeisiin (sormiin, varpasiin, nenään).

Paiseruton itämisaika on 3-7 päivää.
Tauti todetaan ottamalla näyte paiseesta,
verestä tai ysköksestä.

Ruttoa vastaan ei ole rokotetta, mutta
nopeasti havaittuna se voidaan hoitaa
antibiooteilla. Jos hoitoa ei saa ajoissa,
tauti on tappava (30-60% sairastuneista
kuolee).

Ilman antibiootteja tauti voi kehittyä
nopeasti kuolemaan johtavaksi keuhko-
rutoksi. Hoitamaton keuhkorutto on
varma ja nopea tappaja. Keskiajalla
rutto eli musta surma tappoi kolmasosan
Euroopan väestöstä.

KÖYHIEN TAUTI

Madagaskar on yksi maailman köyhimmis-
tä valtioista. Rutto leviää epähygieenisissä
oloissa, ja siellä missä hoitoon pääsy on
vaikeaa. Madagaskarillakin rottien usko-
taan tulleen lähemmäs asutusta koska nii-
den asuttamia metsiä on raivattu pelloiksi.

Varmaa syytä ruttotapausten nousuun
ei tiedetä, mutta heikko terveyden-
huoltojärjestelmä ja infrastruktuuri
sekä tiiviisti asutetut kaupunkialueet
vaikuttivat tilannetta. Tautia löydettiin
myös syrjäiseltä Befotakan alueelta,
jossa edellisen kerran oli todettu ruttoa
1950-luvulla. Siellä mustarotat asustavat
usein ihmisasumuksissa.

Myös epä tietoisuus edesauttoi
keuhkoruton leviämistä. Koska tautia ei
ensin tunnistettu keuhkorutoksi, hoitoon
hakeutuminen viivästy.

SAIRAALA TUEKSI

Kun epidemian laajuus alkoi paljastua,
ryhdyttiin toimenpiteisiin taudin leviämi-
sen estämiseksi. Kouluja suljettiin, julkiset
väenkokoukset kiellettiin ja tuholaisia
myrkytettiin. Varta vasten koulutettu
terveydenhuoltohenkilökunta tarkasti
busseja maanteillä kuumemittareiden
kanssa. Ihmiset eivät enää tervehtineet

kätellen, vaan kynnärpäät vastakkain.

Madagaskarin Punainen Risti koulutti
vapaaehtoisia vastaamaan hälyttävään
tilanteeseen. Järjestö työskentelee maan
hallituksen ja kansainvälisten kumppa-
neiden kanssa sanitation ja hygienian
parantamiseksi ja taudinkantajien määrän
vähentämiseksi.

Punaisen Ristin vapaaehtoiset
jalkautuivat kyläyhteisöihin näyttämään
kuinka kädet pestään oikein ja auttamaan
sellaisten alueiden siivoamisessa ja
desinfiomisessa missä taudinaiheuttajien
tiedetään pesivän.

Kansainvälinen Punainen Risti lähetti
Antananarivoon 50-paikkaisen sairaalan
auttamaan Madagaskarin terveysminis-
teriötä. Punainen Risti on myös jakanut
tietoa rutosta yhdessä Madagaskarin
terveysministeriön ja Maailman terveys-
järjestön WHO:n kanssa.

Pelättiin, että tauti lähtee leviämään
Afrikan mantereelle. Madagaskarin lähei-
sissä Seychellien saarivaltiossa epäiltiin
tautitapausta, mutta kyse ei lopulta ollut
rutosta. Ruttoa esiintyy myös Afrikan
mantereella, Aasiassa, Etelä-Amerikassa ja
Yhdysvaltojen länsiosissa. Ei tiedetä, mik-
si rutto on yleisin juuri Madagaskarilla.

ENNALTAEHKÄISY JA SUOJAUS

Keuhkoruttotartunnan ehkäisyssä on
tärkeää pisaratartunnalta suojautuminen
ja hygienia. Kun Punaisen Ristin vapaa-
ehtoiset järjestivät kyläinfoja, he pitivät
aina vähintään kahden metrin etäisyyden
yleisöön tartuntavaaran minimoimiseksi.
Ruttoon sairastuneiden kanssa tekemisissä
olevien pitää suojautua samaan tapaan
kuin ebolassa, eli pukea ylle hengityssuo-
jaimet, haalari, silmäsuojain ja käsineet.

Myös ruttoon kuolleiden ruumiita
pitää käsitellä erityisellä huolellisuudella,
jotta tauti ei leviäisi niistä. Madagaskari-
lainen erikoisuus on famadihana-perinne,
jossa vainajan luut nostetaan ylös hau-
doista, käärätään uusiin liinoihin ja heidän
kanssaan tanssitaan. Aluksi pelättiin,
että rituaali levittää ruttoa, mutta luut
nostetaan ylös yleensä vähintään seitse-
män vuotta hautaamisen jälkeen. 'Luiden
kääntämisen' -rituaalin tarkoituksena on
kunnioittaa vainajia ja tuoda rituaaliin
osallistujille hyvää onnea.

Mutta niin kauan kuin Madagaskarilla
on rottia, on ruttoa. Ruton ennaltaeh-
käisyssä tärkeää onkin oikeanlainen
tuholaisen torjunta eli ruttoa levittävien
rottien hävittäminen oikealla tavalla.
Rotta pitää ensin saada elävänä ansaan,
jonka jälkeen elävässä rotassa olevat
kirput myrkytetään nopeasti. Vasta sen
jälkeen rotta tapetaan. Tällä tavoin rotas-
sa elävät tautia kantavat kirput eivät pääse
siirtymään ihmisiin ja levittämään tautia
edelleen. ■

Äidille

Bangladeshin kenttäsairaala on jakanut tarvitsijoille äitiyspakkausta, joka sisältää kaksi vauvan pukua ja nutun, kaksi harsoliinaa, kaksi pyyhettä, viltin, mukin, lusikan ja saippuan. Siitä on paljon hyötyä pakolaisäideille, jotka joutuivat pakenemaan kodeistaan tyhjin käsin. Kalkussa otetaan vastaan lahjoituksina saatuja vaatteita, jotka pakataan, varastoidaan ja lähetetään vaateapuna. Vuonna 2017 vaateapua meni Kirgisiaan, Mongoliaan, Tšadiin, Ukrainaan ja Tadžikistaniin.

Avustustyöntekijöille pakataan mukaan kuivamuonaa, sillä ruuan saatavuudesta ja hygieniasta ei ole aina takeita kohdemaassa. Vettä lisäämällä avustustyöntekijä voi nauttia ravitsevan ja turvallisen aamiaisen, lounaan ja illallisen. Häätäpu-yksikön vedenpuhdistuslaitteisto tuottaa tarvittavan puhtaan veden. Kalkusta löytyy myös täysin varusteltu kenttäkeittiö, ja tarvittaessa komennukselle lähtee kokki.

Seinäkello kuuluu olennaisesti kenttäsairaalan varustukseen. Varsinkin leikkaussaleissa kelloa seurataan tarkasti. Mutta joskus aika voi käydä myös pitkäksi. Avustuskuljetus saattaa viivästyä, tai sopivaa sairaalapaikkaa ei heti löydetä. Avustustyöntekijöiden viihtymistä ajatellen Kalkkuun on saatu lahjoituksena ajanvietekirjallisuutta.

Lapselle

Traumanuken perusversio. Traumanukke on Apupupun sukulinainen, eli traumatisoituneelle lapselle tarkoitettu turvaa tuova lelu. Traumanukkeja lähetetään avustuselähetysten mukana silloin, kun tiedetään että kohteessa on henkistä tukea tarvitsevia lapsia.

Lääkintätarvikereppu sisältää perustarvikkeita. Reppua selässään kantava terveydenhuollon ammattilainen pystyy periaatteessa jalkautumaan vaikeakulkuihin maastoihin. Reppu sisältämien lääkitätarvikkeiden avulla pystytään antamaan ensiapua vaikeissa olosuhteissa sekä tutkimaan hoidontarpeet ja ohjaamaan potilas mahdollisia lisätoimenpiteitä varten itse kenttäsairaalaan.

Työntekijöille

Hektinen työ katastrofialueella voi koetella omaa jaksamista. Henkisen hyvinvoinnin ja yhteishengen ylläpitämisen vuoksi Suomen Punainen Risti lähettää katastrofialueille avustuskuljetuksessa suomalaisvalmisteisen saunan. Helteisen ja hikisen päivän päätteeksi on mukava puhdistaa päivän pölyt – hikoilemalla.

Tavarat lahjoitetaan operaation päätteeksi kohtemaan Punaiselle Ristille, Punaiselle Puolikuulle tai terveysviranomaisille. Rakenteet ja tarvikkeet jäävät kohentamaan kohdemaan omaa kykyä vastata tuleviin haasteisiin. ■

Tabletti- sovellus vie Riskien keskelle

Suomen Punainen Risti lanseerasi Riskien keskellä -tablettisovelluksen Educa-messuilla 2018. Sovellus on suunnattu yläkoulujen ja lukioiden opetuskäyttöön, mutta sen avulla kuka tahansa saa monipuolisen tietopaketin maailman riskeistä ja tulevaisuuden uhista.

”Hei, kiinnostaisiko uusi oppimateriaali?” Hanna Hjerppe kysyy ohi kulkevalta messuvieraalta. Moni pysähtyy kuuntelemaan mitä järjestön punaisiin liiveihin pukeutuneilla esittelijöillä on tarjolla. Hjerppe avaa punakuorisen tabletin.

”Olemme kasanneet yksiin kansiin Punaisen Ristin asiantuntijuutta. Riskien keskellä -kokonaisuus on täynnä asiantuntevaa ja luotettavaa tietoa maailman riskeistä, ja vinkkejä näiden ilmiöiden käsittelyyn.” Messuvieras kiinnostuu. ”Onpa visuaalinen! Ja paljon kiinnostavaa ihan itsellekin.”

Suomen Punainen Risti on kehittänyt uuden Riskien keskellä -sovelluksen suomalaisien koulujen globaalikasvatuksen tueksi. Sovellus auttaa yläkoululaisia ja lukiolaisia ymmärtämään maailmaa, jossa luonnononnettomuudet, ilmastonmuutos ja terveysriskit vaikuttavat arkeemme nyt ja tulevaisuudessa.

”Uutiset ovat täynnä tietoja ja kuvia maailmalla toteutuvista erilaisista riskeistä. Television viestejä seuraavat lapset ja nuoret ovat passiivisia vastaanottajia, joihin ahdistavat näkymät kertyvät samaan tapaan kuin epäpuhtaudet kehnosta ravinnosta kertyisivät”, sanoo Pekka Reinikainen, Riskien keskellä -kokonaisuuden tuottaja.

Riskien keskellä on tehty työkaluksi, jolla koululaiset pystyvät turvallisesti ja tuloksellisesti käsittelemään ja työstämään maailmankuvaansa. Oppimateriaali avaa ruohonjuuritason kokemusmaailman, myös koululaisten ikätoverien näkökulmasta.

KOULULAISILLE RÄÄTÄLÖITY
Suomen Punaisen Ristin kenttäviestintäyksikkö on tuottanut sovelluksen sisällön. Kokonaisuuteen kuuluvan opettajaportaalin tekijöiksi SPR haki kasvatusalan ammattilaisia. ”Hakijoiden

Hanna Hjerppe esittelee messukävijälle maanjäristyksiä käsittelevän riskin malleista kertovaa infografiikkaa.

joukosta valikoituivat luokanopettaja Hanna Hjerppe, kokenut globaalikasvatustekijä, sekä aineopettaja Helena Antikainen. Helena on kokenut biologian ja maantieteen aineenopettaja, ja on aikaisemmin tehnyt oppimateriaalia mm. maantieteeseen, biologiaan ja terveystietoon.

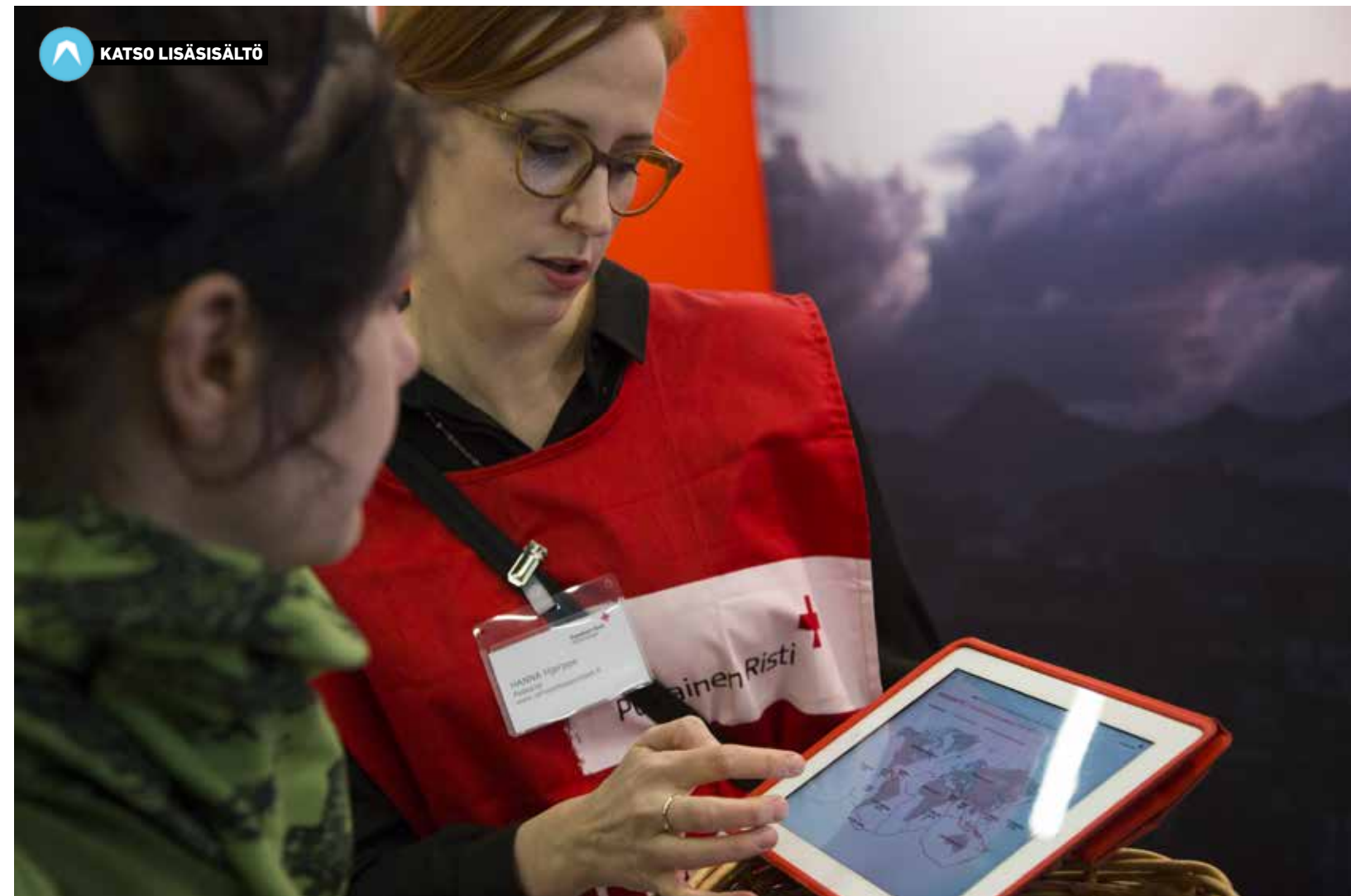
Uusi opetussuunnitelma korostaa monialaisuutta, monikanavaisuutta, ja oppiaineiden sekä ikäluokkien raja-aitojen haastamista. Reinikaisen mukaan sovellus auttaa opetussuunnitelman toteutumisessa. ”Halusimme, että aineiston tueksi tehdään mahdollisimman korkeatasoiset pedagogiset käsikirjoitukset. Helena ja Hanna räätälöivät Riskien keskellä -opettajaportaaliin nimenomaisesti uuteen opetussuunnitelmaan istutettua materiaalia.”

Riskien keskellä -kokonaisuuden lisävahvuus on sen kolmikielisyys. Suomen-, ja ruotsinkielisten koulujen lisäksi aineiston englanninkielinen versio sopii, paitsi kielenopetukseen kaikille, myös IB-koulujen englanninkieliseen opetukseen.

KOLMIKIELINEN RISKIEN KESKELLÄ -KOKONAISSUUS TUO KOULUIHIN OPETUKSEN TUEKSI ASiantuntevaa, LUOTETTAVAA JA AJANKOHTAISTA TIETOA MAAILMAN ERI RISKIALUEILTA.

OPETTAJAPORTAALI OPETUKSEN TUKENA
Kokonaisuuteen kuuluva opettajaportaali on ilmainen alusta Riskien keskellä -globaalikasvatuksen oppiaineistokokonaisuutta käyttäville opettajille. Verkkosivu www.spropettajaportaali.fi sisältää opettajille pedagogiset ohjeet sekä oppilaiden materiaalin. Rekisteröitymällä käyttäjäksi opettaja pääsee hyödyntämään portaalia.

Riskien keskellä -kokonaisuus tuo kouluihin opetuksen tueksi asiantunte-

vaa, luotettavaa ja ajankohtaista tietoa maailman eri riskialueilta. ”Kokonaisuus sisältää paljon sekä faktaa että visuaalista ja kerronnallista materiaalia, josta jokainen opettaja löytää varmasti omaan opetukseensa sopivia osasia. Sitä voi käyttää joko omana osuutenaan tai sieltä pystyy helposti irrottamaan yksittäisiä kuvia, juttuja tai tehtäviä oman opetuksen rikastuttamiseksi. Kokonaisuus tukee myös monialaista oppimista ja sen kautta voidaan yrittää luoda oppilaille rohkeutta vaikuttaa ja ajatella luottavaisesti”, Hanna Hjerppe selittää.

Taulukot, kuvat ja videot tekevät sovelluksesta visuaalisesti kiinnostavan.

Pekka Reinikainen markkinoi sovellusta yleisölle EDUCA-messuilla.

Sovelluksen tavoin portaalia on mahdollista käyttää kolmella kielellä. ”Portaali sisältää muun muassa vinkkejä, kuinka käydä kokonaisuuden avulla läpi maailmalla tapahtuvia riskejä ja kuinka oppilaiden kanssa voidaan pohtia tulevaisuutta”, Hjerppe jatkaa. Kuluvan vuoden aikana portaalia päivitetään lisää, ja sisältöihin tulee lisää ulottuvuuksia.

Lukuvuonna 2018–2019 portaaliin tulevat esimerkiksi monialaisen oppimisen ainekset sekä kirjo sosiaaliseen mediaan liittyviä elementtejä. Vuoden 2018 aikana

portaaliin kautta on mahdollista tilata globaalikasvatusta ja Riskien keskellä -oppi-materiaalia vahvistavia kouluvierailijoita.

LADATTAVISSA SOVELLUSKAUPOISTA

Pekka Reinikainen kertoo EDUCA-messujen palautteen olleen erinomaista. ”Sovellukseen tutustuneet olivat kertoneet siitä kollegoilleen, ja osastollemme tultiin varta vasten, suositusten perusteella.” Opettajat rekisteröityivät Riskien keskellä -opettajaportaaliin ahkerasti niin messuilla kuin niiden jälkeenkin.

”Sovellusta tullaan kuvana vuonna esittelemään laajalti niin opettajien käytössä olevissa erilaisissa viestintäkanavissa, kuin toivon mukaan monen opettajien (veso) koulutuspäivän osana.”

Riskien keskellä -oppimateriaali on julkinen verkkosivulla www.riskienkeskella.fi. Sovellus on ladattavissa tablettitietokoneille AppStoresta ja Google Playn sovelluskaupoista, älypuhelimilla sovellusta voi käyttää selaimen kautta. ■

Punainen Risti

Suomen Punainen Risti
Tehtaankatu 1 a
00140 Helsinki
puh 020 701 2000

www.punainenristi.fi
www.riskienkeskella.fi
www.sprosettajaportaali.fi

Tuettu Suomen
kehitysyhteistyövaroin

